

HAIFA. — A haifai rendőrség csütörtökön, április 20-án házkutatást tartott a haifai német kolónián egy német kereskedő üzletében, amely „Kalapács-művek” név alatt szerepel. A házkutatás során nagy mennyiségű készletet, nagymennyiségű fegyvert, municióval, robbanó anyagokkal, bombákkal és gépkocsikkal.

TEL-AVIV. — Tel-Aviv város Bialik-díját, az irokból és tudóskból álló zsűri Jakob Kahn-nak, a neves héber poétának „A piramisoknál” című balladájáért és Baruch Csiszinek, a palesztinai flora jeles kutatójának, ítélt. „Növénykészek” című enciklopedikus munkájáért. Tel-Aviv város Bialik-díját 1935-ben alapították Chaim Nachman Bialik hatvanadik születésnapja alkalmából. Azóta összesen tizenhat pályadíjat adtak iroknak és tudósoknak. — Négyezredik alkalommal Tel-Avivban, miután a költségvetés kiigényezése érdekében a városi tanács a tanított fizetésének felhívását fizetésre való megrövidítést határozta el.

LISZABON. — Az utóbbi hetekben több németországi menekült érkezett Portugáliába, a konzulatusoknál szerzett vízummal, de beutazási engedély nélkül. A portugál hatóságok most rendelkezést adtak ki, amelyben figyelmeztetik a bevándorlókat, hogy partraszállás engedély nélkül nem léphetnek az ország területére.

LONDON. — Április 20-án újabb németországi gyermekcsoport érkezett Angliába. A csoport tagjainak száma 150. A gyermekeket, előzetes megállapodás alapján, angol családokkal és különböző intézményekkel fogják elhelyezni.

NEW-YORK. — 64 éves korában meghalt Newyorkban Rachel Kalich, az egykori híres zsidó színésznő. Rachel Kalich 1875-ben született Lengyelországban. Első férjében, a szintén színészes tagja volt. Később Amerikába költözött, ahol elhagyta az operát és mint drámai művésznő működött. — Az amerikai Pro Palestina női tagozatának newyorki bankettjén kimondták, hogy 150 ezer dollárt gyűjtenek össze abból a célból, hogy Jeruzsálemben új ifjúsági otthon építesse. Fel. Ötvenezer dollár már az is utaltak Jeruzsálembé, az építkezés céljára.

BERLIN. — A német birodalmi gazdasági miniszter újabb körrendeletet adott ki, mely szerint a kivándorlók csak olyan értéktárgyakat vihetnek ki magukkal, amelyeknek már 1935. január elseje előtt birtokában voltak. Későbbi időpontban szerzett értéktárgyak kivételével szigorúan tilos. Ha valaki nem kívánja elhagyni a birtokait, vagy más tárgyakért kivándorlási célból, úgy ennek az ellenértékének a kivételétől tényleg függővé, hogy bizonyos összeget fizet le a birodalmi pénztárba.

VARSÓ. — A feloszlatott Bné-Brith páholyok vezetősége fellépőadást jelentett be a legfelsőbb bíróságnál a felhasználásukat elrendelő hatósági végzés ellen. A páholy vezetősége kifejti beadványában, hogy a páholyoknak semmilyen közzük nem volt a szabaddemokráciához és tevékenységük kizárólag karitatív és emberbaráti tetteik korlátozott. Erről késznek bizonyítékokat bemutatni. — A lengyel zsidó körház negyvenöt alkalommal ült össze a zsidó körházak képviselői részvételével. A munkát azonban nem szüntették be. — David Horedek lengyel faluban a haligánok betörték a zsidó temetőbe, kidöntették a sírköveket és több sirt profanizáltak. A tetteseket elfogták. Kihallgatásukkor bevallották, hogy antiszemita körök bérlették őket fel és munkájukat megfizették. — A legutóbbi közzétett jelentésekből kitűnik, hogy Lengyelország 166 ezer nyilvántartott hadirokanta közül 5265 zsidó nemzetiségű.

PRAGA. — Náci-körök azt a vádat akarták rávetni a prágai zsidó hitközségre, hogy kommunista ténykedést fejt ki és ezen ürügy alatt súlyos intézkedéseket akartak fogmatosítani a hitközség ellen. Az új zsidó temetőben, egy sírközi alá rejtve kommunista propaganda iratokat találtak egy csomóban. A merényletet azonban idejében felfedezték. A kommunista iratokkal együtt ugyanis számos nemzeti szocialista irópróbat is találtak, amelyeket „az ismeretlen tettesek”, akik a papírsomót a sírközi alá rejtették, valószínűleg févdésből hagyták ott. — A csehországi sportegyleteket kizárták kötelezőkiből az összes zsidó tagokat.

DALADIER MINISZTERELNÖK LEVELE A FRANCIA' ORSZÁGOS FŐ-RABBIHOZ. (Páris). Schwartz Eszás, Franciaország új országos főrabbiába hivatalába lépése alkalmával levelet intézett Daladier francia miniszterelnökhez, melyben a francia zsidóság áldozatkészségét ajánlotta fel az ország ügyére és javára. A levél mélyen meghatotta a miniszterelnököt és a következőképpen válaszolt: — Országos Fő-rabbi ur, hálásan köszönöm azt az értékes tanúságot, melyet Ön a francia rabbi, a francia zsidók központi konzistoriuma és valamennyi hittestvére nevében hozzám eljuttatni szíves volt. Annnyal mélyebben érintett engem a levél, mert annak a francia Elzásznak egyik fiától ered, mely az ország határa mellett, a francia hazafiasság elő-örse. Legyen meggyőződve róla, hogy azt a támogatást, melyet Ön a kormány törekvéseivel szemben fejtett ki, arra fog szolgálni, hogy Franciaországot megerősítse, minden polgárának az egységét megteremtse, védelmét szolgálja és előmozdítja a testvériség, igazság és világosság iránt táplált eszményét. Fogadja országos főrabbi ur igen magas nagyrabcsülésem kifejezését: Eduard Daladier.

KÜLFÖLDI ZSIDÓK HELYZETE OLASZORSZÁGBAN. (Róma). A külföldi zsidók olaszországi helyzetéről ellenőrizhetetlen hírek vannak forgalomban. Megbízható magánforrásból származó értesülések szerint a külföldi zsidók zavartalanul elláthatják továbbra is munkájukat és vállalkozásukat háborítatlanul vezethetik. Ez a forrás tévesnek mondja azokat a híreszteléseket, melyek az Olaszországban tartózkodó külföldi zsidókkal szembeni megtorló intézkedésekről szólnak. Bármely külföldi zsidó ma is vízum nélkül utazhat Olaszországba s ott hat havi tartózkodási kap minden nehézség nélkül, sőt — valamennyire indokolt esetben — ezt a tartózkodási időt esetleg több ízben is meghosszabbíthat. Munkavállalási joga az így beutazóknak ugyan elvileg nincs, de több esetben ettől az elvtől is eltekinthetnek.

HUSZEZER MENEKÜLT GYERMEKÉRT. Wagner és Rogers amerikai képviselők törvényjavaslatot terjesztettek a kongresszus elé, amelyben 20.000 menekült gyermek Amerikába való beengedését kéri 1939. és 1940. évek folyamán. A törvényjavaslatot a szenátus és kongresszus egyesített bizottsága tárgyalja most a közvélemény élénk érdeklődésének kíséretében. A bizottság legutóbbi ülésén Mundelein kardinalis, a nagynevű egyházvezető, számos kormánytisztviselő és szenátor szállott szóra a Wanger-Rogers-javaslat érdekében.

SZELESKÖRŰ VEDELMI INTÉZKEDÉSEK PALESZTINÁBAN. (Jeruzsálem) Palesztina megkezdte szervezkedését és előleges konfliktus lehetőségére való tekintettel katonai táborokat, kaszárnyákat létesítenek. Különösen Haifa, Sarafand és Jeruzsálem környékén, a Sinaj-Egyiptomi országot megerősítették, a petroleum vezetékek mellett vezető utat szigorúan őrzik és a Bagdad felé vezető országot munkálatait meggyorsították. Hatalmas élelmiszer mennyiségeket tartalékolnak és az arab, angol és zsidó érdekeltségek bevonásával ellátási bizottságot neveztek ki. — Gammalel Hussein, a nagymufti rokona megbeszélést folytatott Mohamed Mahmed miniszterelnökkel, majd a többi arab államok képviselőjével és a megbeszélések után megfogalmazták az arab javaslatokkal szemben előterjesztendő arab javaslatokat, amelyeket távirati uton közölnek Londonnal.

BUN DE IMPRIMAT.

„GRAFICA”, ORADEA

B-U-M-D-R

A CSEHEK ÚROME

— Az egyik cseh polgártárs így szól a másiktól: — Egy évvel ezelőtt nem hittem volna, hogy a Memel-vidék is hozzánk fog tartozni.

A JÖTEKONYSAG OKA

Egy balosz mindennap ebédre hio magához egy talmudistát. Egyik barátja megkérdi tőle:

— Mondd csak, barátom, miért ebédel egy talmudista mindennap nálatok? Hiszen nem szeretted őket?

— Az igaz, — feleli a háziur, de a feleségem rettentelenen fős és a talmudisták meg merik neki mondani.

BOLDOG HAZASÉLET

A fiatalasszony dicsekedve mondja a barátjának:

— Már másfél éve vagyok férjvel, de még egyszer sem volt nézeteltérés köztem és férjem között.

— Hát az hogy lehet?

— Ugy, hogy ha nekem van igazam, azt a férjem rögtön belátja.

— És ha a férjednek van igazam?

— Az nem fordul elő.

NINCS HANGOLVA

Ismeret bankigazgató hazajön délután és azt mondja a feleségének:

— Fiam, ma este a klubban koncert van, nem jönnél el?

— Nem, — mondja öngyűsége — nem vagyok kellőképpen hangolva.

— Sag schon, — szól a férj, — nem terjednek foglagnak játszani.

MEDDIG TERJED AZ ANTISEMITIZMUS?

Egy falusi parasztyerek a faluban járó házaló-zsidót állandóan „zsidó, zsidó” kiáltásokkal bosszantotta, míg csak ki nem ért a faluból.

A zsidónak egyszer jó ötlete támadt. Egyik napon, amikor a fii megint jaóban zsidózott, odament hozzá és egy leüt adott neki.

— Nézd fiam, — mondta — mindig kapsz egy leüt, ha azt kiabálsz utánam, hogy zsidó.

A fii napokon át szorgalmasan kiabált és a zsidó mindig adott neki egy leüt.

Egy hét múlva aztán így szólt a zsidó: — Több pénzt nem kapsz.

— Nem, — mondta a fii — ingyen pedig nem kiabálok.

KIABANDULÁS

— Tala, kezd rossz véleményem lenni a tanárainról.

— Miért?

— A történelmitanárosmról a mai előadás után biztosan tudom, hogy nem olvas újságokat.

MIERT AKARJAK ELFOGLALNI A NEMETEK HOLLANDIÁT?

— Nem értem, mit akarnak a németek Hollandiától?

— Bizonyára azt nem tűrik, hogy a „német kisebbség” jár vagyon holland földön. (Célzás Vilmos császárra, aki Doornban lovágással szórakozik).

A LÓ ES LOVAS

Eden angol államférfi így nyilatkozott egyik beszédében:

— Olaszország és Németország azt mondják, hogy összetartoznak, mint egy ló a lovasával. A Easonlat nagyon találó. Csak az a kis hiba van, hogy Olaszország a ló szerepét látja.

MIRE LLEG HUSZONNEGY ÓRA?

Roosevelt szerint: 24 óra elég ahhoz, hogy az ember a világhoz forduljon egy felhóssal — amelyet választás nélkül hagynak.

Hitler szerint: 24 óra elég ahhoz, hogy egy 7 milliót országot elfoglaljanak.

Mussolini szerint: 24 óra elég ahhoz, hogy elfoglalják Albániát.

Chamberlain szerint: 24 óra elég ahhoz, hogy rájójjunk München csödjére.

Weizman szerint: 24 óra elég ahhoz, hogy egy új terrel kapjunk egy zsidó Palesztina-terre vonatkozólag...

NÉPÜNK

Director și Șefredactor: Wasserstrom Sándor

REVISTA EVREIASCĂ

Redactor responsabil: Leitner Zoltán

Litvinov

Letűnnek a zsidó világpolitikusok!

Nem rejtettük soha véka alá ama meggyőződésünket, hogy a zsidóságnak nincsenek hasznára azok az államférfiak, akik a különböző államok élén állanak. Ha hibát követnek el, akkor a mi túlterhelt kontónkra jön néhány „nehéz” tétel, ha pedig nagyszereplőnek doznak, akkor az illető ország mellett egyes zsidók elközelnek, az a miénk; ami jót alkotnak, az övék.

Letűnőben már az a kor, amikor minden kiváló emberre szeretűk volna vásűrti azt, hogy „zsidó”. Ők maguk igényelték ezt legkevésbé. Valószínűleg Litvinov, a volt külügyi népbiztos sem hangozatta azt, hogy ő Finkelstein. Az antiszemita világsajtó egy évtizede üvöltötte naponta, hogy Litvinov az az Finkelstein képviselő a 170 millió orosz birodalmat a nagy diplomáciai csaták során. Még rádióiban sem felejtették el, hogy bizony a szép hangzása Litvinov mögött — az orosz zsidó Finkelstein húzódik meg. Kilenc évig jót intézte az ügyeket, ő volt az, aki „szalonképessé” tette a szovjetet Genbén és szerepe mindenkori „kemény-dió” volt a lengyel-államoknál. Kétségtelenül ő is gyűlölte a burzsoázist, de azért milliónszor jobban szimpatizált az angol-francia-amerikai demokráciával, mint a gyűlölet közép- és délurópai apostolaival. De ezt nem azért, mintha talán „zsidó-szempon” vette volna, hanem mert orosz-hazájának érdeke ezt követelte meg. Litvinov sokkal inkább volt a proletár orosz haza embere, mint a zsidóságé. Ha százalékban akarnók kifejezni, akkor 99 százalék volna az orosz és 1 százalék a zsidó oldal.

Most, hogy hirtelen megbukott, az egész világon óriási meglepetést keltett ez a bukás. Nem tudták mire vátni? Vajon Litvinovnak egyéni politikája volt a nyugati hatalmakkal való barátság, vagy az egész szovjet? Nem-e találkozik majd a tűz és a víz, a nemzetiszocializmus, meg a faszizmus — a kommunista állam érdekeivel?

Messzire vezetne a kérdés taglalása, hogy vajon a szovjet külpolitikája milyen irányt vesz Litvinov bukásával? Minden forr most és nem tudni, hogy az erők felvonulása meddig tart még és milyen irányt vesz? Beck lengyel külügyminiszter „gyöngéd” célzása, amelyben a németeknek egy oroszellenes támadást tervét engedte sejtetni, sok mindenre rávilágít.

Amde hagyjuk! Ez nem a mi méltérünk. Litvinovnak, mint Finkelsteinnek bukása vajon mit hoz nekünk zsidóknak? Nos megmondjuk. Nem voltunk büszkéek rá. De Leon Blum-ra sem! Általában a mai atmoszférában jobb, ha zsidó nem áll az élen. Disraeli idejében jó volt, hogy a Suez-csatorna részvénnyöbbségét megszerezte az angoloknak. Még az is, hogy a brit világbirodalom

alapjait megvetette. Jó idő volt a Crémieux-é is, meg a magyarországi zsidó államférfiak kora. Ma ez mind a történelem. A jelen oly sivár és oly veszélyes, hogy jobb, ha politikust, akit zsidó anya szűlt, lett-lyéven bármily tehetséges is, nem áll az első sorban. Vegyük csak Leon Blum esetét. A benemavatközösi komédia, amely oly balul sikerűlt, az ő kontóján van, holott Chamberlain és az angol önző politika mozgatta a háttérét. Csak báb volt Blum is, de „zsidó-báb”, s hamar ráragasztanak jelzőket, amelyek az egész zsidóságot sújtják. Már Hore-

Belisha sem vágyunk, — az angol hadügyminiszter, — aki még soha egyetlen gesztust sem mutatott a menekűlttel, vagy Palesztina érdekében. Legyűnk arra büszkéek, hogy zsinagógába jár? Ezt minden zsidó tudja — ha akarja! Inkább szeretűk volna, ha a szász zsidó ifju besorozástól viszi keresztűl az angol-francia hadseregben. Ez volna a tett! Az a „tett”, amely mögött zsidó szív is van és még angol érdek is. De ha a hadügyi felszerelés nem sikerűnk, akkor a hidegvérű angol is — a zsidó Hore Belishát okolja. Elment a világ sorsát intéző zsidók közül Leon Blum. Most letűnt Litvinov csillaga is. Mi — őszintén mondjuk — nem sajnáljuk. Csak az orosz külpolitika maradjon a régi megyén. Zsidó külügyminiszterre nincsen szükség. Sőt az angol zsidó hadügyminiszter maradása sem létkérdés a zsidóság számára.

A brit kormány elhatározó lépései Palesztina ügyében

London. Komoly és megbízható körök véleménye szerint az angol kormány nyilvánosságra hozza a Fehér Könyvet, amely állítólag végleg rendezni fogja a hivatalos álláspontot. A kiszivárgott hírek szerint kezelemben akarják részesíteni a letartóztatott terroristákat azzal a feltétellel, hogy ezentul tartózkodnak minden erőszakosságtól. Arab körök nyugtalansággal fogadják a hírt és nem hiszik, hogy a május 10-én megjelenő Fehér Könyv likvidálni tudja az egész arab-zsidó viszályt. Különben több angol hadihajó érkezett a haitai kikötőbe.

Ezzel kapcsolatosan számos angol és külföldi lap azt írja, hogy a palesztinai arab felkelés letörnének tekinthető. A bandákat széjjelkergették, Abdul Ruchil Muhamedet, az egyik terroristavezért agyonlűtték márciusban, Abdul Razzik pedig megadta magát a határőrségnek.

Megbízható jelentések szerint az eddig

Hatalmas összegeket adtak a lengyelországi zsidók légvédelemre

Varsó. A zsidó iparosok szervezete közli, hogy a lengyel légvédelem céljaira folytatott gyűjtés alkalmából, amelyet a napokban zártak le, a zsidó iparosok többet adakoztak 50 százalékkal, mint a lengyelek, holott számuk kevesebb. A különböző kerületek jelentése szerint több, mint tíz millió zloty (300 millió lei) lesz a végeredmény. Rabbi

Chaim Josua Gutschächter és Rav Kannal felhívást bocsájítottak ki, amely szerint minden zsidónak kötelessége támogatni a légvédelmet. A rabbi felhívással fordulnak a zsidósághoz, hogy támogassák a lengyel nép önvédelmét, ez vallási kötelesség is, mert az államot támogatni még erőn felül is — zsidó feladat.

800 prágai zsidó Sanghaiba ment kollektiv utlevéllel

Prága. Néhány nappal ezelőtt közel 800 zsidó menekűlt gyűjtötték össze a hatóságok, akiket leolmozott vagonokban Bécsbe szállítottak, ahol egy dunai hajóra szállították őket azzal, hogy Constanstanj kereszűtl Shanghaiba szállítsák. — A német titkos rendőrség, a Gestapo a menekűlteknek kollektiv utlevélet adott. Nem vihették ki egye-

bet, mint egy-egy háztáskára való ruhaneműt. Drámai jelenetek között távoztak el ezek a csehországi zsidók, akik napokkal ezelőtt még vagyonnal és nyugodt otthonnal rendelkeztek. Most pedig, mint veszélyes rabokat szállították el leolmozott vagonokban a nincstelenségbe és kilátástalan jövőbe. Nincsen kegyelem számukra!

Zsidóellenes intézkedésekre kerül a sor a cseh-morva protektorátus területén

London. Az angol lapok részletesen foglalkoznak a cseh-morva protektorátus területén lejátszódó különböző eseményekkel és kommentálják a jelenségeket. Prágai irányított sajtóból vett idézetekkel bizonyítják, hogy az új „kormány” a protektorátus területén is beakarja vezetni a zsidóellenes intézkedéseket. Ma még vannak véleménykülönbségek az egyes cseh lapok között, melyről lapunk más helyen számolunk be.

Hacha nemzeti egység pártjának gazdasági szakosztálya tárgyalta az árszállítási javaslatokat és kinevez egy bizottságot, amely az árszállítással fog foglalkozni és amely tervezeteket fog előterjeszteni. A Gestapo által irányított sajtó közli azoknak a cégeknek nevéit, amelyek már most árja német kezébe kerülnek. A cseh közvélemény ezzel elégedetlen, mert ha már kikérte a zsidók kezéből a vállalat, akkor azt ők szeretnék megszerezni egyéni és nemzeti szempontból is. Hogy a csehek irigységét eliminálják, sok német cég a megvásárolt vállalatokat elvieszik Németországba. A csehek tiltakoznak szörvényszerűen eme antiszemizmussal szemben és sok cég megtagadta annak kiírását, hogy ez „árja cég”, mert ők nem tartják magukat ár-

jáknak, hanem cseheknek. Nem is képzelhető, hogy annyi demokratikus éra alatt előléptett év után elég legyen néhány hét, mely a cseheket zsidógyűlölökké tegye.

A vidéki városokban pánikhangulat uralkodik a zsidók körében, mert ezeken a helyeken a német felügyelő hatóságok azon igyekeznek, hogy mindenütt lehetetlenné tegyék a zsidók helyzetét.

Különösen azokban a helyeken lesznek öngyilkosok és menekülnek el, mindenüket otthagya, amely városok határaitól vannak és sok a német katonaság, vagy a lakosság sem tiszta cseh. Így például Mährisch Ostrauban, Plauenben, Brünnben. Ezekben a városokban a halogatók megtámadják az utcán is a békés zsidó járókelőket. Elfognak zsidó jobb embereket és megszegyentető munkákat végezletnek velük a tömeg hahotájával mellet. Az ismert személyiségek között, akik az utóbbi időben öngyilkosok lettek, van dr Emil Goliath ügyvéd, aki több, mint hatvan éves volt és város egyik legtekintélyesebb polgára. Prágában letartóztatta a Gestapo Mannheimert költőt, a „Wahrheit” című folyóirat szerkesztőjét.

Kérdés, amelyre nehéz felelni...

Bukarestben menekülteket segélyező központi bizottság alakult

Bukarestben megalakult a külföldi menekülteket segélyező bizottság. Eddig csak ad hoc módon segítettek, minden szervezethez külön, most azonban már komoly tényezők kezében futnak össze a szájak. A nagy hitközséget Bukarestben dr. I. Niemerover grandrabbi és S. Birman volt szenátor képviselik, hogy hivatalosan összehívja az erdélyi közönség előtt ismeretes még Sabatay Djaen, a spanyol hitközség főbírája, ennek a hitközségnek elnöke, Marco Prezente, al-elnöke: Almosino bankár és Jaques Almully, az erdélyi zsidó jogsegélyező Winhler Mór elnök, Kozma Viktor igazgató, valamint dr Roth Odón és Hátszegi Ernő és N. Ellenbogen képviselők. A diplomások egyesületét I. Filderman mérnök képviseli, sőt az orosz zsidók klubját is reprezentálják. A cionista szervezetet Noel Bring nagykereskedő, dr Cornel Ianca orvos, a revizionista szervezetet Michel Gornstein mérnök.

A bizottság elnöke Kandel ügyvéd, aki eddig is pártatlan agitációval segített a menekülteken. Az új komité határozati engedélyt kapott arra, hogy hivatalosan összehívja az „igazi” menekülteket, gondoskodjanak elhelyezésükről és ellátásukról, míg az ország területén vannak. A bizottság nehéz feladata közé tartozik az is, hogy a sok álmenekült közül kiválassza az igaziakat. Több mint százra emelkedett azok száma, akiket most segélyeznek. Van két szálloda és két népkonyha, amely ellátásukról gondoskodik.

Ami ezután következik, az már tulmely az egyszerű regisztrálás tényén és mélyen rávilágít a külföldi és a romániai zsidóság közötti mentalitásra. Igaz és ez letagadhatatlan, hogy sokmillió leit adott össze eddig

a romániai zsidóság, különösen a bukarestiek, de azért mégis „pofon”-nak számít az, amit a svájci hitközség szervezete válaszolt arra a kérdésre, amelyet a menekültügyi bizottság hozzájuk intézett:

— Mi harmincezer vagyunk és tízezer menekültől gondoskodunk, az önk száma közel egymillió és 200 menekültet sem tudunk ellátni.

A dolog megértéséhez azt is tudni kell, hogy arról a bizonyos 154 menekültől van szó, akik Constantában vannak. Azok részére kérte segítséget. A svájci zsidók így válaszoltak és mélyszélesen megindító az, hogy 3 svájci zsidó elart egy menekültet (gyermek, öreg, nincstelen is beleszámítva), viszont nálunk még gyermekcipőben jár a segélyes organizáció. Sajnos, egyet kell mondjunk védelmünkre. A svájciak nem tudják, hogy a romániai 750.000 zsidóból is legalább egyharmada teljesen proletár, akiket feljebb emeltek a keresők tartanak el. Mit tudják azt Zürichben meg Bazelben, hogy az erdélyi városok melléküccáiban hány tízezer zsidó nincstelen él, akiket „nekünk” kell ellátni. Hiszen ha arról a 200-ról volna szó, akiknek pénzt kértek?! De itt benszülfött százszázalékos szó van... ami ott nem létezik. Es még valamit. Ha például a Baldwin-alapra gyűlt milliárdot összehasonlítjuk a mi apró lejtünkkel, akkor nem értjük meg, hogy Angliából is azt választották, hogy a Baldwin-alap csak Angliába menekültekről gondoskodhat.

Végéreményben hogy is dolgozhatjuk ezt át a magyar költő szavaival? Svájci zsidó banat, angol zsidó banat, francia és román zsidó banat — mind egyforma banat.

— KIVÁNDORLÁSI BANK ALAKULT LONDONBAN. — Hatvan ezer font alapítókéval „Alhija-Bank” részvénytársaság néven új pénzintézetet alapítottak Londonban, amelynek célja lengyelországi, romániai, németországi, magyarországi, valamint a volt csehszlovákiai területekről származó férfiak, nők és gyermekek palesztinai kivándorlását elősegíteni.

Angliában

és gyarmatain, elsősorban összeköttetésekkel rendelkező nemzetközi Információs és Import-export vállalat, keresi komoly exportvállalatok képviselőit, vállalat mindennemű elintézését, inkasszó vagy kifizetéseket.

Kivándorlók

6 drb nemzetközi válaszbélyeg ellenében, pontos, megbízható és részletes információkat kapnak minden erre vonatkozó kérdésben, a világ bármely országáról, (bevándorlási feltételek, címek, elhelyezkedési lehetőségek, éghajlatok, valamint a bevándorláshoz szükséges kérvények) stb., levelezünk magyar, német, román, angol, francia és cseh nyelven.

Levelem: Interexport, London, W. 1. 44. Gloucester Place.

A francia kormány új bevándorlási lehetőséget nyújt az emigránsoknak

A francia kormány a napokban rendeltetvényt bocsátott ki a Franciaország védelmét szolgáló ipari ágak fejlesztésére. A törvénynek igen nagy fontossága van azoknak a Franciaországban élő emigránsok, mint Franciaország határain kívül élő menekültek számára, akik még nem kaptak meg beutazási engedélyiket. A rendelet egyik szakasza a következőképpen hangzik:

Minden olyan emigráns, aki hozzájárulhat valamely olyan ipari ág fejlesztéséhez, amelynek szerepe van Franciaország védelmében, beutazási engedélyt kaphat. A kérvény a kereskedelemügyi minisztérium területi osztályához intézendő. A kérvényben feltüntetendők a pontos személyi adatok, valamint az iparág, amelyet a bevándorlók Franciaországban folytatni szándékoznak, továbbá az ok, amely őket arra indítja, hogy Franciaország nemzetvédelmében közreműködjenek. Ajánlatos a kérvényhez francia cégek ajánlásait is mellékelni.

A törvény intézkedései csak olyan menekültekre érvényesek, akik még nem kaptak meg a végleges bevándorlási engedélyüket. Mindazok azonban, akik csak időszaki, vagy lejárt bevándorlási engedéllyel rendelkeznek, ajánlatos, ha ügyüket ilyen módon rendezik.

Minden kérvényező két feltételnek kell eleget tegyen ahhoz, hogy kérvénye elfogadjassék: 1. Az az ipar, amelyben működni óhajt, Franciaország nemzeti érdekeit kell szolgálja. 2. Bizonyítania kell, hogy már előzőleg is ugyanebben a szakmában működött. Miután a kereskedelemügyi minisztérium illetékes bizottsága kivizsgálta minden kérvényező ügyét, előterjesztést tesz az engedély megadására a kereskedelemügyi és belügyi minisztériumok képviselőiből alakult bizottságnak.

— JAVASLAT ZSIDÓ ÁLLAM TEREMTÉSÉRE ESZAK-RHODEZIÁBAN. R. D. Campbell kapitány, az Eszak-Rhodeziába küldött szakértő bizottság tagja, tervet dolgozott ki zsidó állam teremtésére a kolónia területén. Campbell úgy véli, hogy a Mvungu-terület, amely Eszak-Rhodezia északi részén fekszik, külön zsidóállam felállítására alkalmas. A terület kétszer olyan nagy, mint a Transzjordánia nélküli Palesztina. A vízrajzi viszonyok előnyösek, vidéke hegyes, egyetlen hátránya azonban, hogy az északi részén a veszedelmes Ce-ce legyek pusztítanak.

Százezer zsidó ifju az angol és francia hadseregben

Ki tudná megmondani, hogy hányvadszor irunk erről? De újra meg újra időszerű. Hangtatottuk már, hogy az angolok akkor tudnának valóban „önző” politikát folytatni, ha a palesztinai hadsereget zsidóvá tennék. Csak akkor tudna a Suez körül valóban helytállani az egész közelkeleten, ha egy ilyen zsidó hadseregbe támaszkodna. Erv és indok kétségtelenül van reá ezek. Még hozzá nagyon logikus és nyomós érvek. Egy ilyen éghajlathoz akklimatizált, intelligens és jól kiképzett hadsereg jól tudná, hogy egy népi életre vagy halála függ ettől. S mert mi zsidók mindég valahogyan „mások” vagyunk, mint a többi népek, ez itt is megnyilvánul. Ha egy népet a másik megver, akkor az helyén marad és várja, amíg eljön az ő ideje. Vagy kisebb lesz a területe és hadisarcot kell fizessen. De a palesztinai zsidóság jól tudná, hogy egy elvesztett harc azt jelentené, hogy nincsen többé zsidó Palesztina és újabb százszázalék kellene elinduljanak, de egyáltalán nem volna hova... mert nincsen a világban ország, amely befogadna palesztinai zsidókat. Micsoda nagyserű, harcrakész hadsereg volna ez. Es nem fantasztikum többé ez sem.

Ma már Londonban is komoly ténylezők beszélnek arról, hogy negyvenöt ezer palesztinai zsidó fiatalember jelentkezne a hadseregbe. S ehhez nyugodtan hozzászámíthatunk még 100.000 németországi, ausztriai, csehszlovák, szlovákiai, memeli és danzigi zsidó menekülni szándékozót, akik kéri, hogy vegyék fel őket a francia, vagy angol hadseregbe, hogy életükkel és véréikkel védjék meg az európai demokráciát. Még nem tudják, hogy az angol és francia kormány eleget tesz-e a kérésnek, de valószínűnek tartják. Az angol parlament is foglalkozott már a kérdéssel és Hore Belisha hadügyminiszter kijelentette, hogy a palesztinai zsidókat beosztják a rendes hadseregbe. Csoportos, hogy milyen nehezen értik meg ennek jelentőségét az angolok, de lassankint

Aki törvénybe idézte a Teremtőt...

IRTA: A. S. SACHS

A kisváros zsidó lakosainak arcán mely szomorúság borongott. Mint árnyékok suhanak a férfiak és nők végig az utcákon. Még a chéderbeli kis gyerekek se hallattak hangos kiáltást. Az emberek idő-ről-időre megkérdezték egymástól:

- Mi újság? Mit mond a professor?
- Csak Isten tud segíteni! — felelték egymásnak az emberek. — Isten kezében van a segítség. Az ur a legnagyobb orvos...

Egy hét óta küzdött a halállal Reb Jichok ben Avrohom egyetlen leánya, Rachel. Első gyermekével fekszik gyermekágyban, nehéz szülés után a fiatalasszony, akit jó szíve és bőkezűsége miatt az egész város nagyon szereti. Éhez, rongyos ember soha sem kopogtatott hába ajtaján. A legszegényebbel éppen oly szívesen foglalkozott, mint a leggazdagabbal.

Leánykorában a szépségéről és jótékonyágáról híres Rachel a legnagyobb tudósk és gónok kérték meg közvetítő által, vagy személyesen a fiak

mégis ráeszmélnek és akkor a palesztinai Zsidóország is rohamléptekkel haladhat a megvalósulás felé...

Egy válási és egy házassági ügy — Varsóban

Mindkettő fantasztikus és az élet termeli ki az ilyen furcsaságokat. Az egyik: egy válás. Ha nem volna az eset névvel ismert, akkor azt hinnék, hogy fantázia. Rosenbergről Sára asszony különváltan él férjétől Varsó városában. Sára asszony az egyik pénteki napon jajgatva rohant a varsói rabbi hivatalba és sírva, keservesen mondotta el „rémes” esetét. A férje, akinek annakidején 6000 zloty (kb. 200.000 lei) hozományt adott, elvált tőle anélkül, hogy a hozományt visszaadná. Sőt, a válás meg is történt. Oly módon folyt le az a válás, amelyből egy zsidó filmiroda kitünő filmvígjátékot tudna írni.

Ime az eset. A férj már régen el akar válni Sára asszonytól, de ez nem sikerül neki, mert a zsidó törvény előírásai szerint az asszony kezébe kell juttatni a válólevelet, a „gett”-et. De az asszony, holmi kis zlotyok miatt nem hajlandó válni.

Férje megtudta azonban, hogy az asszony mindig egy és ugyanazon a helyen veszi meg a vágott aprószárnyasokat. Péntek reggel is ott volt az az asszony egy „gyönyörű” pulykára beszélt rá, amit „jutányosan” meg is vett. Hazament, kibontotta és nem brilliánst talált benne, de még a 6000 zlotyra vonatkozó betétkönyvet sem, hanem — a gett-et. Mivel a kezébe is vette, nem tudta, hogy vajon érvényes-e ez és így a pulyka miatt — elvált asszony lett belőle. Nem csoda, ha az asszony olyan mérges volt, mint a pulyka, amely válólevelet hord bensejében.

A bölcs rabbiság megvizsgálta a válólevelet és kiderült, hogy az teljesen szabályos és az összes vallástörvényi kellékeknek megfelel, de az átadás módja — aggályos. Elhivatják a férjet és azt mondták neki, nagyon okoson és bölcsen, ha nem intézi el az ügyet becsületesen, akkor — átadják az ügyészségnek. Okosabban nem lehetett volna elintézni.

A másik ügy nem ilyen komikus, ez viszont egy házasság története. Ebben benne lüktet már „horunk” minden szerencsétlen sága is. Egy varsói fiatalember Németországban élt, de onnan kitasították és visszakerült Varsóba. Közben Bolíviában lakó

száma. Mindenki szívesen házasította volna be fiát Reb Jichok házába, ahol Tóra, Micva és gazdagság egyaránt otthonos volt. De Reb Jichok nagyon válogató volt és nem könnyen elégedett meg a vétegyjéssel, jó családból való, jó erkölcsű és tanulni fért kereset a leánya számára.

— Megérdemli az én Rácheltám, — szokta Reb Jichok önzéretelen mondogatni a kététnék, — hogy a legjobb partit csinálja. Mindenki tudja, hogy milyen jó lelek és milyen aranyos a leány!

S valóban, aki Ráchelt feleségül vette, rendelkezett az összes erényekkel, melyeket Reb Jichok kívánt. Felvilágosult, nagy tudású elme volt, aki a világi géniusz családjából származott.

Mikor Reb Jichok és felesége leányukat esküvőre vitték, az egész városka áldása kísérte őket. Mintha nem is Reb Jichok leánya, de a kisváros egyetlen leánya esküvőre ment volna. Soha annál szebb esküvő nem látott a városka. Reb Jichok és a felesége bökény adományokat szórak a szegények közé s még a városka főújszara is résztvett a lakodalmi ünnepségen.

Egy kezdve azonban minden megváltozott Reb Jichok házában. Egyetlen fia, ki addig szorgalmasan tanult és nagy tudás hírében állott, egyszerre lelért a jó útról, elhanyagolta a tanulást és vallástalan életet élt. Reb Jichok és felesége pletykáknak tartották

rokonaitól affidavit-et kapott, ami beutazási engedélyt jelent. Eddig nincsen semmi különös az ügyben. De a fiatalembernek menyasszonya maradt Berlinben. Szerette volna, ami természetes is, hogy az utlevél és vízum jóváindulásiére is szőljön. De ő nem mehet többé Berlinbe, menyasszonya pedig nem kap lengyel vízumot. Egy ügyvédnek jutott eszébe — mi nem jut eszébe egy ügyvédnek? — hogy volt a régi osztrák uralom alatt Galicában egy törvény érvényben, mely szerint polgári házasság köthető úgy is, ha a felek távol vannak ugyan, de kellőképpen igazolják magukat. Két ügyvéd megjelent Lembergben, mint megbízottak és — férj meg feleség lettek. Nem a két ügyvéd, hanem a varsói fiatalember, meg a berlini kislány. Természetesen a házások csak a hajón találkozhatnak majd és ott is tarthatják meg a chüpiót... az egyházi esküvőt.

Regény, dráma és vígjátékok — íme témaanyag...

Addig még kibírjuk valahogy

Egyik zsidó könyvtárban létezik a könyv, amelyről most szólnak. A XVII. századból való és Don Jozsef ibn Jachja, híres spanyol zsidó író műve. Címe: Péres al Szófer Daniel, vagyis Daniel könyvéről zsidó magyarázat. Jozsef ibn Jachja ebben a munkájában Daniel próféta misztikus álomlátásairól szóló kijelentéseit magyarázza meg azzal a kabalista felkészültséggel, amely őt és az Ibn Jachja család többi tagját is anyanyira jellemezte. A könyv latin fordítást és helló magyarázatot is tartalmaz, melyet egy híres leydeni protestáns teológus, Constantin Ab Oppcky készített.

A munka 1633-ban jelent meg Amsterdamban és ez a meglévő példány egyike a legnagyobb ritkaságoknak. Ennek a könyv-

ezt a dolgot és személyesen akartak meggyőződni az eseményekről. Már utaképpen állottak, mikor megírt a hír, hogy fia othagyta a jesivát, Berlinbe szökött és ott a legistentlenebb életet élt...

Reb Jichok melegsággal ruháját és meggyászolta élőfiát. Felesége belebetegedett a megrázkódtatásba, szívbját kapott és két hónap múlva meghalt. Reb Jichok felesége halála után Ráchel férjére ruházta át minden üzletét s maga csendes nyugalomban élt veje házában, melyben Ráchel vitte a házasszonyi szerepet. S mily nagy volt Reb Jichok öröme, midőn megtudta, hogy leánya jóreményűség elé néz...

— Bárcsak fiam lenne! Egy kis kaddis főházkodott magában Ráchel. — Legalább vigasztal szólna apának, elvesztett fia helyében!

Reb Jichok türelmetlenül várta a nagy esemény bekövetkezését. De a nagy esemény szerencsétlen körülmények között köszöntött be. A gyermek halva született és Ráchel gyermekágyi lázt kapott, úgy hogy az orvosok lemondtak életéről. Am Reb Jichok nem vesztette el bizalmát és hitét. Nem sokat adott az orvosok véleményére és egyedül az Istenlőt várta a gyógyulást. Minden igyekezetét arra szánta, hogy Isten kiengesztelje. Alamizánát osztott még bökeözében, mint azelőtt, tiz tudósi segített hozzá, hogy éjjel-nappal tanuljanak és hasa-

nek 154-ik oldalán igen érdekes írást áll, heber nyelven, amelyet fordításban itt közlünk:

— Eképen megállapíthatjuk, hogy a Világ Teremtésétől számított 5700-ik év végén, vagy kevéssel előtte, vagy valamivel utána eljön a Mindenható segítségével a mi szenvedéseink vége. És ekkor Izrael fiat nyugodtan fogják élni az ő földjükhöz, egészen a hatodik évezred háromszázadik évéig. (Tehát 600 év boldogságban és nyugalomban, oh! A szerk. megjegyzése). És akkor látni fogja minden szem, hogy velünk az igazság. Testileg és lelkileg élvezni fogják a világ gyönyörűségét, mert hiszen, testileg és lelkileg szenvedték a számtalan keserűséget. És ebben a háromszázadik évben elmúlik az erőszak... de azután a hetedik évezredben a világ összeomlik és hásszá változik, úgy mint azelőtt volt. Mint írva vagyon: Hat évezredig áll fenn a világ és hetedikben elpusztul...

Rejtélyes írást, de nem a legkellemetlenebb. Mi azt hisszük, hogy előbb jön el a „világ vége”, amikor minden civilizáció elpusztul. De ha kapunk néhány száz év „prolongációt”, akkor belenyugszunk. Még csak annyit, hogy most 5699-et írjuk, tehát ez az őszén már 5700-as év lesz. Palesztina a miénk lesz és boldogan fog ott élni a zsidóság? Oh, bárcsak a jóslat bevaljon, ez tényleg a legszebb lesz, amit elérhetünk...

Életmentés és vagyonmentés

— új kottázásban

Két hírt röptett széljével a napokban a magyar hírszolgálat. Az egyik olyan fontos, mint a másik. Az egyik „életmentés”. A magyar kormány igen logikusan elrendelte, hogy central az utlevélknel nem kell kitölteni a vallásrovatot, illetőleg az új utlevélben nem is szerepel ez a rovat. Nagyon egészséges ez úgy zsidó, mint magyar szempontból. Megszűnnek az „utlevél-kikeresztelkedések”, amelyek azt célozták, hogy az utlevélben ne írj, legyen, vagy „jui”, mert ezáltal külföldi államok nehezebben adták vízumot. A zsidók kiáncsorgása a rubrika hiányával nagyon megkönnyül és egy lényeges akadály harul el utjából. Magyar szempontból, illetőleg a magyar államiaság szempontjából sem volt logikus egyik oldalon azt mondani, zsidók menjetek minél többen, másrésztől pedig megnehezíteni a vallásrovattal. Így tehát a magyarországi zsidóság „életmentése”, helyesebben „életlehetőség-mentése” könnyebb lesz, mert el tud majd helyezkedni más országokban is.

nek közre a Legfelsőbbnél, hogy Ráchelért imádkozzanak és összegyűjtötték a chéderbeli gyerekeket, akiknek tiszta fohász talán megindítja az Urat, hogy Ráchel napját meghosszabbítsa. Semmi sem használ. Már a nevé is megváltoztatták „Chajc”-ra („Élet”-re), de a ház egyre erősödött és Ráchel már beszélni sem tudott.

Rokonok és barátok könyörögtek Reb Jichoknak, hogy hívasson tanárt. Hosszas rábeszélések után végre sikerült rávenni Reb Jichokot, hogy orvosnánrt hívasson leánya beteggyárhoz. A híres professor meg is érkezett és ekkor Ráchel már agonizált. Az orvosnánr kijelentette, hogy elkísérte hivat és elment anélkül, hogy segíteni tudott volna. Az egész várakozás sirt és könyörgést Ráchel életéről, de Isten süket volt e könyörgésekkel szemben. Ráchel egyre rosszabbul lett.

Egy napon, mikor Ráchel immár elvesztette eszméletét, Reb Jichok bezárkózott szobájába és senkit sem engedett be magához. Senki sem értette, mi történt az öreggel. Megtudták, hogy Reb Jichok két nagy viaszgyertyát gyújtott meg az almemor mellett és a városka összes melamedeit megkérte, hogy másnap délután mincha és maariv között legyenek a gyerekek a templomban. Tíz tálmudust is odahívott, akiknek azt mondta, hogy tanukra van

Viszont a vagyonmentés is lehetővé vált egy újabb rendelkezéssel. Egyezmény létesült a Jewish Agency és a magyar kormány között, amely szerint magukkal vihetik a zsidók vagyonuk egy részét Palesztinába. És pedig export alakjában. Az exportszámlák felé a palesztinai cég, amelynek szól az áru kifizeti, a többi marad Palesztinában. A számlások szerint negyedmillió font (kb. 500 millió lej) fog így kikerülni Magyarországból — Palesztinába, ami lehetővé teszi, hogy néhány ezer zsidó odajuthat, arra a földre, amelyet anticionizmusával nem nagyon támogatott eddig. De a zsidó anya jó, Rachel anyánk földje mindent felejt és magához ülti hűtlen fiait is, ha a „jóakarát nem is, de legalább a „transzfer szent eszméje” megengedi.

Újabb leletek bizonyítják a zsidó történelem eseményeit

Az angolok, dacára súlyos gondjaiknak, nem szűnnek meg figyelemmel kísérni azokat az ásatásokat, amelyeket különösen Egyiptomban folytatnak. Néhány nappal ezelőtt újabb leletről számoltak be. A Nilus deltájában találtak egy arany sarkofágot. Amikor a koporsót felnyitották, kiderült, hogy a bebalzsamozott mumia: Sisak egyiptomi királyé. Régi egyiptomi szokás szerint a holttestet bebalzsamozták és a koporsóba egy táblát tettek, amely feltüntette a halott nevét.

A halotról kiderült a helyogrífák nyomán, hogy olyan Fáraórol van szó, akiről a Melochim I. könyvében tétetik említés. Ennek XIV. fejezete közli, hogy R'chavom királyának ötödik évében Sisak, Egyiptom kiralya Jeruzsálem ellen vonult, elvitte a szentély kincseit és az összes aranypénceket, amelyeket Salamon király készítettett. Ugyancsak a királyok I. könyvében olvassuk, hogy a Salamon ellen lázadó Jorvomonak menedéket adott Sisak király. A midrás szerint Sisak — Salamon király apósa is volt, mert ott kiemeli a könyv, hogy a zsidó király feleségei között ott volt az egyiptomi királyleány is. Sisak egyiptomi királyt tehát támogatta a veje ellen lázadó Jerovomot, másrészt kifosztotta R'chavom királyt. Sisak király ma már muzeumi mumia lett, amelyet mutogatni fognak az eljövendő generációknak.

Mennyi minden lehet még a föld mélyében, amelyet az ember kutatói szellem még ki fog ásní s miből igazolni fogja a történelmi tényeket, amelyek a dicsőséges zsidó történelmi multnak kétségtelen bizonyítéka.

szüksége. Hogy mitéle tanúzásra van szüksége, azt senkinek sem mondta meg, de mint hogy Reb Jichok ezt kérte, mindenki teljesítette kérését. Másnap mindnyájan megjelentek a templomban. A tíz tudós férfi imádkozott s a chéder-gyerekek zsolnárokat énekelték.

Talliszba, kittelbe, tefillimbe öltözve lépett be némán Reb Jichok a templomba és a frigszekerény elé állott. Felindultan rántotta fel a függőnyt és a frigszekerény ajtaját és hangosan azt kiáltotta:

— En, Jichok ben Avrohom, dinstora elé idézem a bosszúálló Istent! Követem téged, Világura, mondd meg, mit véteitem, hogy ilyen súlyosan bünteltesz. Feleségem, a jámbor Deborah, idő előtt halt meg, egyetlen fiamat jobban elvesztettem, mintha meghalt volna s most küldöd hozzám a halál anyagát, hogy elragadjja tőlem drága leányomat! Idélek a Tóra elé és követelem, hogy mondd meg a Tóra előtt és Izrael közössége előtt: mi a vétke-m?

Remegő tégekkel fordult a Tóra felé: — Szent Tan, halál szavaimat és halál az Ur szavát, ki nyilvánosságra hozza bűnéimet! — Jámbor zsidók, lettem-e ellenetek valamit? Mondjátok most meg a szent Tóra előtt! Most min-

nyitékai. És még egyet bizonyít: az „arany”, amelyet eltemetkezett a Fáraó — egykor zsidó kincs volt, csak a „házasságokkal” meg intrikákkal került ellenséges tulajdonba. A zsidó arany — de sok baj kufhorrasa lett már!

A pápa és a magyar államférfiak

Londonban megjelenő katolikus újság írja, tehát autentikus. Romából keltezi a híradást, pontosabban a Vatikánból. A „Catholic Herald” című lap írja, hogy a magyar államférfiak, gróf Teleky és gróf Csáky kihallgatáson voltak XII. Pius pápánál is. A pápa nagyon szívesen fogadta a magyar államférfiakat. Eddig sablonos a hír, ami különösen lapunk hasábjain semmi jelentőséggel nem bír. De ha még hozzáveszünk azt is, amit ezután ir a londoni katolikus lap, akkor megértjük a híradás fontosságát. A pápa mélyeséggel aggodalmat fejezte ki a zsidótörvénnyel kapcsolatban és annak súlyos kihatásairól beszélt, amely az antiszemita jellegű eseményekkel kapcsolatos. Bizonyára megvilágította a fősávos pápa mindazt a híres magyar földrajztudós előtt, — aki ma a magyar miniszterelnökkel egy személy — hogy mit jelent a felebaráti szeretet. Talán azt is mondta, hogy bizony bizony a földgömbön szerteszert emberek még mindig kevesen vannak a földgömb óriási dimenzióhoz képest. Hiszen a napokban írta egy holland folyóiratban a hágai egyetem egy professzora, hogy Ázsiában, Afrikában és Ausztráliában 500 millió embernek van helye, az Egyesült Államokban 480 millió embernek. Kanada is elbírna 160 milliót, a mostani tíz helyett. Délamerika is eltarthat 550 milliót. Jelenleg kétnyomár ember él a földön és tekintettel a föld termőképességére, még ugyanennyi embernek volna helye. Ezt tudja minden földrajztudós és így tudhatja a magyar miniszterelnök is. A pápa is erre gondolhatott, amikor a szeretettel idézte, meg talán azt is, hogy a „szerelet kicsi helyen él”.

Csak a néhány százezer embernek nem találnak helyet. Sem a tengely-államok, ahonnan küldik, sem pedig a demokráta államokban, ahol „védik” őket. Hiszen ha csak a pápától függne. De itt vannak a diktátorok és azok bizony nem érzélgős emberek. Az ő „életterük”-ből pusztulni kell a zsidóknak. S ha nem is pusztul el mind, de sajnos sokan. Olyan világot élünk amikor még a pápára sem hallgatnak hitű katolikus államférfiak.

dent tudni kell! S ti, ártatlan gyermekek... ha véteitem ellenetek, mondjátok meg, tegyetek tanúságot értem! Ráchelért!

A jelenlevők ijedten, némán állottak és nem tudták mit tegyenek.

A nagy viaszgyertyák tragikus fényvel égtek és fogytak. A Tórák érzékenül hidegséggel meg sem mozdultak Reb Jichok szavaira. És a Világura nem jelent meg a Törvény előtt...

Mialatt Reb Jichok törvénybe idézte az Uristent — meghalt Rachel. Hazafelé menet hallotta meg Reb Jichok leánya halálhírét. Mintha villámcsapás futott volna át a megtört apa szívében. Megtorpan, fejét fájdalmas mozdulattal kaptá fel és könnyben uszó szemét az égre vetette. A körülötte állók megermedve várták, hogyan fog ajkáról felharsanni a szóban hallott, egetostromló, Istent káromló nagy átok.

Es Reb Jichok egyszerre lehajította fejét, könnyei árában furdó arcát föld felé fordította és roskadozó léptekkel megfordult, vissza a templomba.

Ott megállt a még mindig nyitott frigszekerény előtt, ahová az imént törvénybe hívta az Urat, fel-emelte rezkető kezét és megtört, alázatos hangon zokogni kezdett:

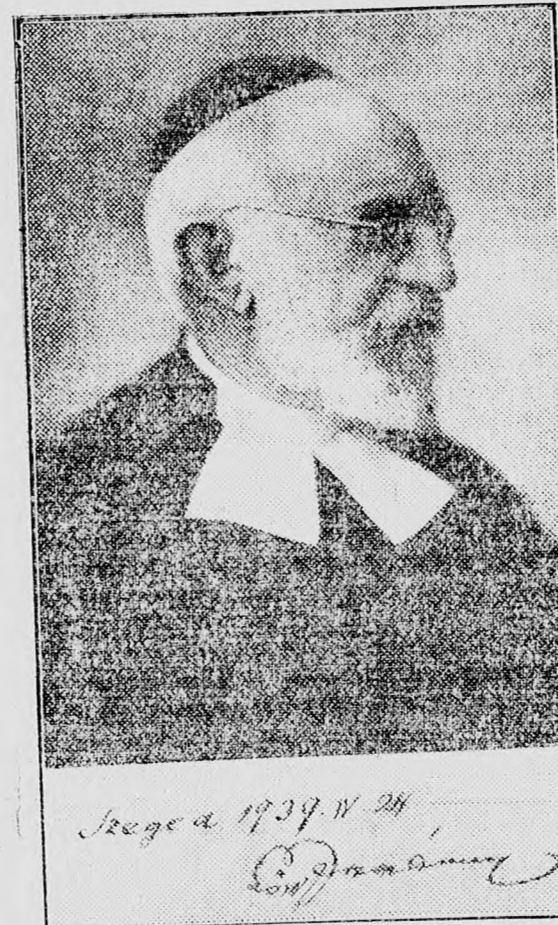
— Boruch dajon Haemesz... Legyen dicsőítve az igazság...

Wasserstrom Sándor:

Beszélgetés Lőw Immánuel szegedi főrabbiával, a 86 éves világhírű tudóssal

Szeged. Amit köbevéseten lehetett látni, azt már megnéztem. Ami monumentális köbeódmodott a szegedi zsidóság, azt már beitta szemem és ellett vele lelkem. De von Szegednek még egy zsidó „nevezetessége”. Világhírűbb, mint a regyogó temploma s nem tuzunk, ha azt mondjuk, hogy marandóbb is. Mert egy templom lehet öven, száz, vagy még több éves, azután eljár az idő fölötté. De amit nagyot emberi elme alkot, azt ezer év múlva is számontartja a zsidó történelem. Igaz, hogy a templom is az ő „megámodott” tette volt, de ez is csak epizód, egy hatvan éves nagy mult korszakot jelentő nagyságában.

Ki ez a rendkívüli nagyság? Ahol a zsidó tudományt, a zsidó nagyságot számontartják, ott min-

denfelé tudják, kiről van szó? Lőw Immanuel főrabbi az, akire nyugodtan mondhatjuk, hogy „lábakon járok templom”. Nem csupán azért, mert a patriarchák korában van, hiszen már 86 éves s nem azért, mert több, mint hatvan éve tölti be állását s nem azért, mert nagy tudós és nemcsak azért, mert a magyarországi neológ zsidóság főrendiházi képviselője: hanem mert mindenkifelelt: ember. 561: felsőbbrendű ember.

ELSO IMPRESSZIÓK...

A sors utjai kiszámíthatatlanok és ennek tudható be, hogy amikor először meglettám az ősz „grand-rebbit”-t, akkor mint gyszólot láttam, aki imádkozik. Eppen „süve”-t ült, egy elhunyt nővére után és füvérel ült együtt, aki mernők volt és elmenekült Bacsból az impériumváltozás után. Két ősz ember, akik gyszólot és éppen vége volt a min-jannak, amikor odérkeztem.

Megtört öreg ember, de rögtön megnagyobbodik alakja, amikor szóra nyílik ajka. Csendesen beszél, de nem a fáradt-ember benyomását teszi, hiszen szellemileg éppen olyan friss, mint volt évtizedekkel ezelőtt. Ami más embernél nem sablon, az talán

nála banális. Irjak talán arról, hogy körülötte, egészen fel a menyeezig fölénis? Könyvek ezrei, nagy-rezst heber nyelvű tudományos munkák. És ahol egy kis szabad tér van a felakon, ott okiratok és üdvözöl írárok, így az amerikai és angol rabbikar heber nyelvű üdvözlése, amelyet egyik legutóbbi születésnapjára küldtek. Csupa dokumentum és a könyvek nem dekorációk, hanem mintha ennek a nagy embernek elégyökerei volnának.

MÍRT NEM VETT RÉSZT A FELSŐHÁZ ZSIDÓTÖRVÉNY VITÁJÁN?

Örvend jelenlétemnek, elvégre nem szokták őt Erdélyből sokan felkeresni. Hiszen annyira körülmenyes. Londonból, vagy Newyorkból többen, hiszen neve, a zsidó tudományos világban nem mindennapi. Ezért érdeklődéssel fordul felém az olvasó válaszol első kérdésemre, amely e pillanatban a leg-aktuálisabb:

— Mírt nem vett részt főrabbi ur a felsőház ülésén?

— Gyengélkedem és láthatja, hogy gyszólot is. Ami a javaslatot illeti, már megmondám több ízben és legutóbb is nyilatkoztam egy nappiában. Kinos c javaslat tartalma, leelazó az indoklása... Oda fogják sorozni nemokára a felsőház nélkül törvény-elkeltotot botbinités mellé, amelyet a magyar bíróságok sohasem hajtottak végre. Jogalkotás helyett jogtörés van benne! Kinos meglepetés volt nekünk ez a második zsidótörvény. Mírt mikor a vízben lábólat a sajgató hal útsé úri, ugy éz benünkét a fajiság rákronása. Mellen kérdezhetik, nem ontolt-e hibába véreink 1848 honvédeli és a világháboru hírei között?... Reméjük azonban, hogy elkövetkezik az idő, mikor a végezt öljője elvágja a gyűlölködés fopelét és a gyűlölködés kizsoru a közhangulat irányításából. Megelégeli a menyei Gondviselés a gyűlölet demerszót és feltesseitit a kopáról letarolt mezőnek, a szeretet tavasszának szivegyes virányát... Ezzel befejezi a kinos kérdés taglalását, amelyet nem illik tovább taglalnom, hiszen nagyon fájó kérdés ez annak a férfinak ajkáról, akinek egész élete a tudománynak és az ország iránti szereteinek jegyében folyt le.

„AZ IDŐ ÖNÖKET IGAZOLTA.”

— A főrabbi ur idejét nem akarom túlságosan igénybe venni, ezért engedje meg, hogy megkérdézzem, ismer-e a „Nér”-k-et, hiszen évek óta jár és valószínűleg eljut állandóan most is a főrabbi ur címére?

A főrabbi ur megdondolan, nyugodt hangon válaszolja:

— Lapjukat ismerem, olvasom, igen érdekes és páratlan a maga nemében. Az idő Önöket igazolta...

Nem tagadom, hogy melegség járja át bensőmet, amikor ezekről az ajkáról hangzottak el ezek az elismerő szavak. Még egy fényképet is kérem tőle, amit dedikáln, készféggel meg is adott, de ráírní nem akart semmit, mert, mint mondotta: az élet tapasztalatai arra tanították, hogy minél kevesebb hasonló gesztust, s emlékzetetét életének egy szomorú idejére, amelyet a legübb újságolvasó jól tud a husszas évekéből...

MÍN DOLGOZIK MOST A FŐRABBI? A TUDOMÁNYOS ÉLETÉNEK TEVÉKENYSÉGERŐL NÉHÁNY SZÓT?

Erre semmit nem válaszol, odamegy a könyvtárhoz, kivess egy sereg kisebb-nagyobb könyvet és átadja azuk, hogyha ráértek, tanulmányozzam. Tudományos munkák, beszédek, tanulmányok. Boldogan és megilletődötten köszönök el tőle és egy nagy el-

TAVASSZAL...

...sokat tartózkodik Ön a szabadban. Börének tehát szüksége van egy biológiai krémre. Csak a CANDIDE krém tartalmaz cholesterint ésványanyagokkal összekötve, ami a bőrt táplálja és fiatalítja

mennyel gazdagabban hagyom ott a Korona-uccel szerény otthoni, amelyben a Tudás glóriája fon örök keszortu ennek a világhírű patriarchának és tudós-nak homioka köré. Amint elővontam tőle, azonnal elővettem ezeket a könyveket és amit legintosabbnak tartok, nagyon kivonatoltan közlöm az olvasókkal, hogy legalább érzékeljék, hogyha nem tudnák kiesoda Lőw Immanuelt?

HATVANÉVES RABBI-JUBILEUM.

Az elmúlt év szeptemberében töltötte be az ötöt-tudós rabbimakodésének hat éviztedes jubileumát. Ebből az alkalomból ünnepi istentiszteleteket tartottak a zsinagógában, amelyen dr. Frankel Jenő rabbi tartott beszédet, amelyet ezekkel a szavakkal kezdett: „Profétát támaszok számunkra, testvéreink közül hozzád hasonlót.” Beszélte arról, hogy mit alkotott a főrabbi a vallási közösségnek. Irányította az iskolai nevelést és neki köszönhető a pompás templom építése. Lelesk tegia annak a festületnek, amely a szentföldi munkát istápolja. Lelesk fia városának, amely szülővárosa. Hat éviztede dolgozik a köz javára is.

DR. PÁP ROBERT ELNÖK A FŐRABBIROL.

Dr. Páp Róbert hitközségi elnök lelkes szavakkal üdvözölte pápi jubileuma idején az ezebből az üdvözöl szavakból egyhátnányi reprodukciók.

— Schopenhauer a nagy filozófus szerint, „a nagy embereket a csillagok szerint osztályozhatjuk: hulló csillagokra, hollyókra és álló csillagokra.” A hulló csillagoké a pillanatnyi lenyűgöző hatás: az ember fölénz, elkállítja magát: nézz oda! és az üstökös már el is tűnt mindörökre. A második fajta, a hollyó csillag elhagyja helyét, vándorol, változik, csak a harmadik változatlan, az ragyog szilárdan az ég boltozatán, annak van önálló fénye, nem tartozik — mint a többi — csak egy rendszerhez, hanem az egész világnak. Ilyen állócsillag gyanánt jelent meg 60 évvel ezelőtt a zsidóság egén: Lőw Immanuel. Enélkül a csillag nélküli, de sokszor eltévedtünk volna a reánk boruló sötétben, ez vezetett, ez kísért benünkét, ez juttatott fényt számunkra. Majd ezzel fejezi be: a teremtő munkának csodálatos gazdagsága tárul elénk.

A JERUZSALEMI RADIO ÜDVÖZLÉSE.

5699 Sevat 13-án dr. HÁ-Reubení egyetemi tanár a fák ünnepe elhangzott üdvözöl beszédet tartott.

— Mindannyian, a könyv és mező művelői, szeretett testvéreink az örthelyekelt, Palesztina minden növényével egyetemben, az Erec apraja-nagya sok-ezerszeres üdvözlötünkét küldjük annak a férfinak, aki immár hat éviztede szent bulgallommal, szakadatlanul és fáradhatatlanul munkálkodik a messiásváltozóban a zsidóság növényvilágának kutatásán, feltárásán. Munkájának eredményét, nagyszerű műve, a „Flora der Juden”, amely a szereteinek, a tudásnek,

a tan ismeretének mérhetetlen bizonyága. Ez a tudós kutatónk: Löw Immanuel, aki tőlünk messzi távolban, Szegeden él és aki néhány héttel ezelőtt töltötte be életének 85-ik évét. Gyarapodjék továbbra is évei számában és áldás kísérje eredményes munkásságát, amit most is fiatalos buzgalommal folytat.

Havain ives művének befejezése után, most egy hasonló másikon dolgozik: az Erecnek ásványkövein. Amint leveléből értesülünk, most a drágakövek fejezténél tart.

— Drágakövek valóban 6 magá is! Izrael legdrágább kincse. Vég nélküli vágyakozik lelkünk és velünk az Erecnek, sokaknak lelke, hogy őt szemtől-szembe láthassuk. Ti, lombos fák, bimbók és virágok, hozdátok és fűszálak küldjétek ti is az éter hullámain át áldástok annak, aki a gálat országában benneteket felfedezett. Drága Mesterünk! Figyeld szavunkra! Akik a fák ma ünnepnek virágcsokrot szednek, a mezők és kertek virágainak legszebbjeit az általat felfedezett és kikutatott nevéükön említik. Halld a távolból: Légy áldott! Adja Isten, hogy az Erec növényeiről mindig csak jót hallhass, hogy kivirágzik a növény és felvirul Izrael. Az embernek és az élőfának ünnepnapján a világ egész napjaiból újból és újból hirdetések Cion és Jeruzsálem világosságában: Ültessetek és vessetek a szántókon és a szivekben a testvérség és a szeretet székelyében! Mindörökké!
Ez a klasszikus szép üdvözlőbeszéd hangzott el

ékes héber nyelven a Jeruzsálemi rádióban. Kell-e szebb és nagyobb elismerés egy nagy tudósnak?

Ekkor határozta el a hitközség, hogy a meglévő Löw Immanuel alap egyrészének igénybevétele két kötetben kiadja Löw Immanuel főrabbi legerősebb beszédeit és ezzel lehetővé kívánja tenni, hogy ezek a kincsek napvilágot lássanak.

Világír, fízselet, megbecsülés és hódolat: ez a jutalma ennek a páratlanul értékes zsidó életnek.

Mit irhaték még Róla? Felsorolni műveinek sokaságát? Részletesen taglalnai a növényekről írott munkájának korszakos jelentőségét. Most pedig a Szentföld köveiről írja meg örökbeeső művét. Csak adjon az Eg nek elég erőt és kitartást, hogy be is fejezhesse.

A szegedi nagy templom követ után, amelyben a szem gyönyörködött, látam és hallottam a másik nagyságot, amely lelket boldogítja. Két izben is beszéltem Löw Immanuclal, a főrabbiival, a Tanító-mesterrel és foglalkozhattam műveinek egy kis hányadvával. Amikor e sorokat írom, még tudnék írni róla és műveiről oldalakat, egy egész kis könyvet, de — sajnos — szívszorogató eseményeknek kell a hely, pedig de jó is volna a frászséges virágokról írni, a régi zsidó föld szerelmeseinek, virágainak íróját tovább méltatni, ahogy ő tette és nem ennek a virágyűlölő és vérszaga jelen eseményeit taglalnai.

tür. Majd „Drei echte Talmudjuden!“ Végül a bécsi zsidó népkönyhán sorbaadló férfiak és nők. A nyomorúság leri arcukról, nem tudjuk, hogy ebben mi a borzasztó — számukr-
Hát kell-e ennél nagyobb öröm nekik? Zsidók a népkönyhán? Vagy mi abban a „szép“ számukra, hogy egy galiciai vízholdó zsidó képet hozzák, amint meggörnyedten vízét két vederbe vete. Szakállas, rongyos, szerencsétlen... Ez is zsidó „világuralom“ talán?

Az utolsó oldalon egy szimpatikus tanárarc. Szemüveges, igazi professzor típus. Azt írja mellé, hogy ez dr. Hertzka tanár ur, aki Leitmeritzben a francia és német nyelvet tanította. Micsoda gazság! Német nyelvet mer tanítani egy ilyen Sajuide.

Még egy kép. És mellette egy dőshangu cikk. „Ami Északamerikában lehetséges“. Azt írja, hogy egy Rudich nevű zsidót híneveztek Newyorkban rendőrbíróknak. Nem is csoda ez — írja a Stürmer — mert hiszen a nyolc milliós Newyorknak a polgármestere a félzsidó La Guardia. Erről a Rudichról pedig nem ír egyebet, minthogy legjobb barátai az alvilági emberek. Ha egy betörőt elfognak, vagy bármilyen bűnöst, Rudich azonnal szabadonbocsátja. (Milyen ügyfogyottak ezek az amerikaiak. Mindest szó nélkül török.)

Végül a befejezése ennek a cikknek: „A keresztények vallásalapítója kétezer évvel ezelőtt megmondotta, hogy a zsidó, az egy „Verbrechervolk“, akinek apja maga az ördög. És pont ennek a népek közből vesz magának bírakat az Egyesült-Államok népe. A kép pedig Felix Frankfurter, aki jelenleg a legfelsőbb bíróság elnöke az Egyesült-Államokban!

Elég! Elég! Elég! Még irhatnánk arról a cikkről amelyben arról beszélnek, hogy egy társaszerződésből, amely 1939 végére egy üzlet visszavásárlására szól, arra hivatkozhat a Stürmer, hogy ekkorra a zsidók azt remélik, hogy vége lesz a mai orolomnak Németországban. Micsoda hivatkozás. Igazi stretcheri!

Szerencsétlen németországi zsidók. Képzelték, hogy ebben az atmoszférában, ahol ilyen propagandát lehet állami legfelsőbb és leg-erősebb támogatással üzni, milyen lehet az életük...

Kéngelmes Pensió!
Elsőrendű ort. kóser vendéglő és bodega!
Gelbstein-nál, București
Str. Azilul de Noapte 12. Telefon 51-2-39
Olcsó és pontos kiszolgálás!

— NAGY ÜNNEPSÉGEKET RENDEZTEK MOSZKVBAN SCHALOM ALECHEM 80. SZÜLETÉSNAPIJA ALKALMÁBÓL. Ismeretes, hogy a korán elhunyt világhírű jiddis írónak, Schalom Aléchemnek emlékére, aki most töltötte volna be 80. életévét, az egész világon nagy ünnepeket rendeztek. Moszkvában ez alkalomból nagyszabású „Schalom Aléchem este“ rendeztek. A szakszervezeti ház oszloptermében tartott emlékünnepeken rengeteg zsidó és nemzsidó kulturszervezet képviseltette magát. Az estet A. Fedejew orosz író rövid beszéde vezette be, aki méltatta Schalom Aléchem befolyását nemcsak a zsidó irodalomra, de a Szovjetunió többi népességeire is. Hangsúlyozta, hogy Schalom Aléchem műveit Oroszországban nyolc nyelvre fordították le és hogy a közforgalomban lévő példányok száma eléri a kétmilliót. Fedejew beszéde után L. Kwitk, Itzig Feier, David Hoffstein, E. Finberg, S. Rossin, Z. Axelrod és más zsidó költők

Inseris in registrul publicatiunilor periodice prin organonja No. 9/1938. Dos. No. 805/1938. Tribunalul Bihor. Secția III-a.

Naptár 5699

Péntek: Ijjar 23, május 12.
Szombat: Ijjar 24, május 13. 5 פקד

Heli szidra: כהרמחמותי

Heli haftora: ה עיו ומעיו

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 7.24
gyertyagyújtás 7.46
Isletliszelet kezdete 7.58
Szombat befejezése 8.52

Száz leiről van szó...

Ezekben a luresa idegőli időkben nem csupán az egyház embereknek kötelessége morált prédikálni, hanem a „latkusok“-nak is. Nem vallási kérdésekben, hanem a napi élet eseményeivel kapcsolatban. Ha a zsidó asszonyoknak azt hangoztatjuk, hogy éljenek szerényen és egyszerűen, a zsidó férfiaknak más téren kell egy kis moralprédikáció.

A napokban egy kisebb állami tisztviselő állt meg az utcán és izgatottan, magából kikelten mondja a következőket:

— Uram, rámbiztak egy képet, amely egy nemrég lezajlott alkotmányjogi aktust szimbolizál. Nem hysnyzerül senki megvenni, de a hivatal, amely rámbizta azt, tanácsolta, hogy keressem fel a jobbmodu zsidókat is és adjak el nekik képet. Fel is kerestem közüliük sokat. Nem tagadom voltak, akik szó nélkül kihitték a száz leit, de vannak olyanok is, akik goromban elutasítanak és azt mondják: nincsen szükségem egy ilyen képre. Olyan gyárosok, kereskedők és háztulajdonosok mondják ezt, akik tisztított leltet rendelkeznek. En nem vagyok antiszemita, de képzelnék milyen érzés tólt el, ha látom, hogy elutasítanak olyanok, akiknek óránkint keresele ez a száz leit.

Igy panaszkodott az illető kis tisztviselő és ezért akorok Önnék mondani valamit tisztelt zsidó polgártárs. Engedje meg előbb, hogy elmondjam, mit mondana erre Ön, ha lelheresném:

— Nem lehet már kibírni. Minden nap újabb és újabb adakozás. Ma ez, holnap amaz. Jönnek a zsidó intézmények, menekültek, folyton csak kérnek és „alig győzöm már“ a sok adakozást. Ezután meg képeket hoznak, minek „nekem“ ez a kép? Újabb száz leit — „a mai nehéz világban“...

— Pardon — mondjuk mi, folytatásképen az elmondottakra, Hogy is mondták? „A mai nehéz világban“? Ki tagadná, hogy nehéz világ van manapság.

Nehéz világ nekünk zsidóknak mindannyiunknak. De uram, uram, drága uram, ne háromolja az Uristent. Önnék még mindig van ötven—száz, esetleg kétszáz leit jövedelme — gránkint, még akkor is, amikor alszik és milliónyi zsidó van, aki naponta sem keres többet száznál, sőt láttunk olyat is, aki ötvenet keres naponta. Es vannak százezernyi, akik tőlünk nyugatra eső országokban népkönyhán esznek. Holott többjük is volt, mint Önnéknék. az örök panaszkodóknak... Példa kell? Nos álljon itt a következő:

„Kaanaszban az éjszaka részeg embert tartóztattak fel, aki az áthaladó járókelőket

molesztálta és könyörödományt kért. Az embert letették a rendőrségre, ahol kiderült, hogy az illető ötvenegy éves, a németországi Darmstadtból származik és neve: dr. Nathan Wolf Wolsohn. Dr. Wolsohn fogatartják mindaddig, amíg nem tisztázódik, hogy van-e tartozkodási engedélye.

Dr. Nathan Wolsohn fia, a nagyemlékü David Wolsohnnak, Herzl utódjának a Cionista Világszervezet elnöki székében, 1933-ig Mannheimban és Darmstadtban élt, mint közismert nagyiparos és többszörös milliomas. Gazdasági érdemeinek elismerésüül díszdoktori címet kapott. Hitler uralomra jutása után dr. Wolsohn Memelbe menekült családjával, ahol rokonai voltak. A kis vagyon, amit Németországból ki tudott menteni, az azóta eltelt hat év alatt felmorzsolódott. Midőn a németek néhány héttel ezelőtt bevonultak Memelbe, dr. Wolsohnnak újból menekülnie kellett, ez alkalommal már teljesen nincstelenül. Kaunaszba ment, míg családja Schaulenben maradt. Teljesen lerongyolódva vált kénytelen az egykori milliomas kézbevenni a koldusbotot. A kétségbeesés hergette az ivásra is.

Megdöbbentő ugy-e?

Nos nem vitatom, hogy sok mindentéle kötelezettséget rónak önmre. De azért ne legyen udarállan. Erise meg Uram, hogy a puszkaporos hordó telején állunk. Az Ön száz leje egy apró kis vízsgúr. — ha a d j a. Ha pedig megtagadja — akkor egy kis hánóc ahhoz — hogy felrobbanjon. Ne legyen már oly kicsinyes. Vegye le ezt a rettentő krajcároskadást, ezt a zsugoriságot, ami jó lehetett 1914 előtt, de nem a zsidóörvények és egyebek boldogságos ébenben. Száz lejeken nem mulik a világ. Azaz, hogy mulhat... sok ilyen százasan, amit sok ilyen zsugori sokszor megtagad. Ne hívja ki a sorsot maga ellen.

Nem altruizmust prédikálunk, sem a „cedóhol“, hanem okos önfenntartási ösztönt, amely nem szabhd cserben hagyja a zsidókat.

— Uram, legyen szives adja oda legközelebb a száz leit. Adja oda — a zsidó közösség nevében kérem, mert a rövidobbet huzzo majd, ha Ön ezzel a szisztémával „dolgozik“. Mert sokszor valóban száz lejen mulik a világ...

(Elzö)

— HOGYAN MENTHETIK KI VAGYONUKAT A MAGYARORSZÁGI ZSIDÓK. A magyar kormány egyezményt írt alá a Jewish Agency-vel, amelyben szabályozták azokat a módozatokat, hogy a magyarországi zsidó emigránsok Palesztinába vihetik vagyonuk egy részét. Az egyezmény értelmében a Magyarországból Palesztinába irányuló exportcikkek ellenértékének fele felhasználható a magyar zsidók vagyonának kitelepítésére, vagyis az exportzámlák felét a rendelö palesztinai cég befizeti a magyar szállító javára, másik felét a kivándorolni szándékozó magyarországi zsidó fizeti ki, míg a palesztinai cég az illető zsidó számára valamelyik palesztinai banknál helyezi letétbe az összeget. Az ilymódon Palesztinába vándorló magyar zsidók a számitások szerint mintegy negyedmillió fontot vihetnek ki.

CASA KLEIN
București, Str. Lipscani 110.
(Str. Gheorghe) etaj 5. — Tel. 41440.
A legfinomabb női fehérneműek,
bluzok, ágygarnitúrák, kézimunka.
Olcsó árak! Kedvező fizelési feltételek!

Öt esztendő óta állandóan szenvedtem a gyomor-fájdalmaktól...

székrekedésem volt állandó fejfájás gyötört, az étvágytalanság miatt nagyon lefogytam. Már egészen kétségbeestem, semmiféle gyógyszer nem segített. Láttam ugyan az újságokban a Gastro-D. hirdetésekét, de nem volt bizalmam, hiszen már annyi mindent megpróbáltam és minden eredmény nélkül. Azonban egyik barátom, aki 25 éve szenvedett gyomorbajban és a Gastro-D. kurával teljesen kigyógyult, ezen tény engem is arra indított, hogy megkezdjem én is a Gastro-D. kurát. Három üveg elhasznála után teljesen meggyógyultam érzem magam kinos gyomor-fájdalmaitól és most már én vagyok az, aki barátimnak, ismerősimnek szívből ajánlhatom ezen kitünö gyógyszer.

Popa István, Bucuresti, Str. Visarion Nr. 1.

Gastro-D. kapható gyógyszerlárokban és drogeriákban, vagy postán megrendelhető 135 lej utánvét mellett Császár E. gyógyszerlárokban, Bucuresti, Calea Victoriei 124.

— A PALESZTINAI ZSIDÓ ÖNKENTESEKET BESOROZZAK AZ ANGOL HADSEREGBE. Az angol alsóház május 4-i ülésén Hore Belisha hadügyminiszter bejelentette, hogy a hadügyi és gyarmatügyi minisztériumok tanulmányozás tárgyává tették azt a javaslatot, hogy a palesztinai önkénteseket felvegyék az angol hadseregbe. A zsidó önkéntesek háboru eseten Palesztina védelmét látnák el. Londonban úgy tudják, hogy negyven-ötvenezer palesztinai zsidó ifju jelentkezne azonnal az angol hadseregbe. A londoni és párisi zsidó szervezetek több mint százezer németországi, ausztriai, csehországi, szlovákiai, meleni és danzigi zsidó menekülttől kaptak megkeresést, amelyben az angol vagy a francia hadseregbe való felvételt kérik. A két kormány még nem döntött a kérések sorsa fölött, de valószínűnek tartják, hogy azoknak eleget fognak tenni.

— BUCURESTI RESZVENYTARSA-SÁG I-a referenciákkal, feltétlen garancia-képes, rendelkezik raktárhelyiséggel, organizációval, jó összeköttetésekkel keresi el-sőrangú cégek képviselőit. Ajánlatok „Universall“ jellegével a kiadoba kértnek.

— GUAYANABAN GYORS TELEPITES-RÖL SZÓ SEM LEHET. A Neue Zürcher Zeitung egyik Port of Spain-i szakértő-levélezőjének tollából a következőket közli: „Angol-Guayanában angol hivatalnokokból és szakértőkből alakult bizottság tartozkodott hosszabb időn át, hogy a kolónia zsidókkal való betelepítésének lehetőségeit tanulmányozza. Aki a guayanai körülményekkel tisztában van, az tudja, hogy gyors telepítési lehetőségekről szó sem lehet. A délamerikai angol uralomnak ez az elvesztett előőre még ma sem ismertebb a világ számára, mint a 19. század első éveiben, amikor Anglia itt megvetette lábát. Nyugat-India összes angol birtokai között nincsen még egy, amely sokoldalubb és gazdagabb volna, mint Guayana. Es mégis egyetlen angol birtokot nem hanyagoltak el annyira, mint ezt a kolóniát. A gyarmat fejlődésének legnagyobb akadályá a megszüntetné bizonyos mértékben ezt a hiányosságot. Csakhozy ilyen vállalkozást gondosan elő kell készíteni, utak és vasutak építése kell megelőzze azt. Ezeideig a kolóniák csupán vékony tengerparti sávját tették alkalmassá a civilizált élet számára.

— Dr. Lórinccz Aladár Bucuresti, a bel-és ideggyógyász szakorvosa párisi tanulmányutjáról visszatért. Röntgenlaboratórium, Róvidhullámu besugárzások. B.-dul Carol, 45.

TALLÓZÁS
a „Der Stürmer“ áprilisi számából

A „Der Stürmer“-t bemutatni, azt hiszik — fölösleges. Ha tőlünk lüggne és lehetséges volna, akkor az összes zsidó cégeknek ingyen és bérmentve hazaszállítanánk, amelyek importüzleteket kötnek a Harmadik Birodalommal. Nem volna ezzel más célunk csak az, hogy informálva legyenek arról, hogy Nürnbergben miképpen írnak a zsidóság „világ és rémuralmáról.“

Ma már talán nem is érdekes, hogy újból és újból ismételtük azt, amit ez a lap az „unalomig“ csépel, de azért nem árt, ha megírjuk, hogy 1939 áprilisában még mindig a régi lemez aktuális. Különben is az „unalom“ legfeljebb a németekre vonatkozhat, akik valóban unhatják már, viszont a zsidó százezreknek, akik még ott élnek, szomorú tragédia, hiszen ez nem jelent mást, mint a folytonos végzeturákat és a jelszót, mely szerint: itt nincs számotokra hely!

Lássuk csak mit ír a Stürmer?

Az első oldalon hatalmas piros betűkkel: „Zwölft Ratschläge“ a cím és a lapban minden oldalon egy jó „tanács“ áll. 1889-ben — írják — megjelent Bécsben egy antiszemita lap és ebben közlik, hogy miképpen akarja meghódítani „Alljuda“ a világot? Ennek a forrása pedig a Cion bölcsének jegyzőkönyve. Tehát „biztos forrás“, amelyről már a svájci bíróság kimondotta és megállapította a hamisítás tényét. Ezt a tizenkét „tanácsot“ tizenkét rabbi adta, vagy ahogy ők írják „nagyrabbi“. Az első „Grossrabiner Ruben Párisból“. Nem mond egyebet, mint azt, hogy a zsidók legfőbb kötelessége kölcsönöket adni királyoknak és fejedelmeknek. Ezért minden mobil tóket a zsidóknak kell kezükbe „kaporintania.“ Magyarázatra szorul talán, hogy egy szó sem igaz az egészből? Ruben nagyrabbi nem létezett soha, de a Stürmer olvasója aligha vesz magának fáradságot, hogy ezt kinyomozza.

A másik tanácsot Simon nagyrabbi ajánlotta Rómában. Ő azt tanácsolja, hogy szeressenek nagybirtokokat. Ez hatalmat tekintélyt és befolyást biztosít.

A harmadik tanácsot Juda nagyrabbi ajánlja Amsterdamból. Ő „praktikusait“

Naftali grandrabbi Prágából azt követeli, hogy minden zsidó igyekezzék állami hivatalba. Miniszteri állásokat szerezni.

A toledói grandrabbi Benjamin azt ajánlja, hogy legyünk orvosok.

Assze nagyrabbi Londonból még nem ajánl kevesebbet, minthogy folyton csak írja nekkel keressenek a zsidók kapcsolatokat. Mit mondjunk ezekre a világraszoló örületekre? Jó szó e erre az, hogy nem igaz? Nagyon gyenge... Elvégre soha nem létezett emberek szájaiba ilyen örülségeket adni, ez több, mint kegyetlenség, több, mint örület, több, mint gazság. Ez a Stürmer!

A képek pedig szintén hasonló tónusban készültek. Az egyik kép egy joachimstali tavaly otnyaralt rabbít mutat, amint beszélget egyik ordélyi hitközség elnökével. (Jól felismerhető a képen!) Szólatlan beszélgetnek, de azért az aláírás: „Hier wird wieder eine Gaunerai ausgeknobelt. Majd egy teljes oldal: „Juden unter sich!“ címen különböző képek. Az egyikben négy zsidó (beretvált arcuk) ülnek egy asztalnál, az aláírás szerint bécsi kávéházi naplopók. A másikon ketten sakloznak. (Ez is büni!) Majd három szólatlan kinézö nő, aláírás nyomdalfestéket nem

„iréne”

Bucuresti
Str. Lipsicani 26. I. - Tel. 4-86-07

A legfinomabb női fehérneműk és kelengyék készítése a legjobb modellek szerint. Női galériák, jabouk, mellények. Legújabb csipke, valamint saját műhelyünkben készült divat-újdonságok állandóan kaphatók.

Szép kivitel, szolid árak.

— KIUTASITJAK BULGARIÁBÓL A KÜLFÖLDI ZSIDÓKAT. A bulgár hatóságok felszólították az angol, francia és amerikai illetőségű zsidók kivételével az összes többi idegen állampolgárságu zsidókat, hogy tíz napon belül hagyják el az ország területét. Ez az intézkedés rengeteg perzsa, cseh, német és spanyol zsidót érint igen súlyosan. Akad közöttük olyan is, aki már 35 éve lakik Bulgáriában és ott ipari és kereskedelmi vállalatokat nyitott. Burgas kikötőjében egy 600 zsidó menekültből álló csoportot felszólítottak, hogy hagyják el a kikötőt, mert amugysem engedhetik őket partraszállni. A 600 zsidó menekült kétségbeesett helyzetben van, mert az életük is elfogyott. Burgas zsidó lakossága mindent elkövet, hogy a szerencsétlenek segítsen.

— A ZSIDÓ ORVOSOKAT NEM ENGEDIK KI NEMTORSZÁGBÓL. A birodalom számos koncentrációs táborából a zsidók egy részét elbocsátották azzal a kötelezettséggel, hogy két hónapon belül elhagyják az országot. Ha ezt elmulasztanák, ismét jelentkezniük kell a koncentrációs tábor parancsnokságánál. Kivételt ezalól csupán a zsidó orvosok képeznek, akiket nem engednek ki a birodalom területéről, mert az esetleges háborúban hasznukat vehetik. Ezidőszent a megszorított Németországból havonta 9-10.000 zsidó vándorol ki, főleg a berlini és a bécsi kívándorlási hivatalok közvetítésével.

LEGIDEALISABB HASHAJTÓ, VERTISZTÍTÓ, epehajtó a dr. Földes-féle „Solvo” pirula. Székrekedés, bélrnyheség, rossz emésztés, gyomorrontás, feltűvadás, gyomor és bélféjdalmaknál teljes gyógyulást nyújt. Egy doboz ára 20.— Lei. Minden városi és vidéki gyógyszerárban és drogériában kapható.

— A PALESTINAI NARANCS-IPARBAN MUNKÁSHIÁNY VAN. A palesztinai kormány mezőgazdasági osztályának hivatalos lapjában közlik, hogy a narancsiparban, amely Palesztinának legjelentősebb iparága, érezhető munkáshiány uralkodik. A lap szerint az összes rendelkezésre álló munkaeöket felszívta az aratás és így a többi munkálatokra már nem jutott munkáscső. Március végéig 13 millió láda narancsot exportáltak. Ugyanebben az időszakban a mult esztendőben csak 10 millió láda narancsot exportáltak, pedig ez az esztendő is rekordesztenőnek számított. A szakértők becslése szerint a szezon végéig a narancsexport 14 millió ládára fog emelkedni.

Az ardeali zsidók találkozóhelye
BERKOVITSNÉ
(Oradeáról)
orth. kóser étterme
(a baia-marei rabbi hechsere)
BUCUREȘTI,
Str. Lipsicani 7.
Telefon: 462-91
30000 hátmögött. Postavámmal szemben
„Ardeali zsidók találkozóhelye”

— AZ AMERIKAI ZSIDÓSÁG NYOMORGO EUROPAI TESTVÉREIÉRT. Morris C. Tropper, az amerikai Joint európai igazgatója, aki néhány napig Newyorkban tartózkodott, ahol megbeszéléseket folytatott a Joint tanácsának vezetőségi tagjaival és résztvett a Joint amerikai kampányának megindításában, néhány nappal ezelőtt a Queen Mary fedélzetén visszatért Európába. Párizsba való érkezése után Tropper a következő nyilatkozatot adta a sajtónak: Az amerikai zsidóság tudatában van annak, hogy a Kelet- és Közép-Európában nyomorgó zsidóság azonnali segélyt vár. Noha korai lenne az amerikai pénzügyi akció eredményeiről nyilatkozni, egy azonban biztos: az amerikai zsidóság mindent el fog követni, hogy előteremtse a szükséges alapokat a menekültek és a nyomorgó zsidó tömegek segélyezésére. A Joint tovább folytatja tevékenységét a súlyosan fenyegetett zsidó közösségek támogatására. Természetesen ennek a tevékenységnek a mértéke azoktól a pénzügyektől függ, amelyeket az amerikai kampány fog eredményezni. Biztos vagyok abban, hogy az amerikai zsidóság hozzá fog segíteni bennünket terveink keresztülviteléhez.

— A DANZIGI ZSIDÓ HITKÖZSÉG MUEZUMÁT ÉS 51 TÖRATERECSET AMERIKÁBA SZALLITOTTAK. A danzigi zsidó hitközség folytatólagos likvidálása során, az eljárásság a nagybecsű régiségeket felölöl zsidó muzeumot az amerikai Joint Distribution Committee örzetere bízta. A Joint a nagyrétkü tárgyakat már át is szállította Amerikába. Haszonlóképen átszállítottak ötvenegy töraterecset is Danzig különböző zsidó templomából és imaházából. A nagy zsinagógát, amelyet a városi szenátus vett át, rövidesen lebontják. Híres orgonáját egy krakkói katolikus templom számára vették meg.

— MERT VEGYÜNK ARTA BUTOROKAT? Mert kiváló minőségűek és mégis olcsók. „Arta” Oradea, str. Cosbuc, Palace-szálloda mellett.

— A SVÁJCI ZSIDÓSÁG TELJES ERŐVEL TÁMOGATJA A MENEKÜLTEKET. A svájci zsidó hitközségek szövetségének képviselőtestülete ülést tartott, amelyen a menekültsegélyezés kérdésevel foglalkoztak. Az ülés kimondotta, hogy a svájci zsidóság erkölcsi kötelessége minden rendelkezésre álló erővel tovább folytatni a menekültek segélyezését. Ugyanakkor együttműködésre szólították fel a nagy külföldi zsidó segélyszervezeteket a Svájcban tartózkodó menekültek támogatását szolgáló pénzügyi alap előteremtésére.

— AZ AMERIKAI PROTESTÁNS EGYHÁZ A MENEKÜLTEKÉRT. Az amerikai protestáns egyházak nemzeti tanácsa ülést tartott, amelyen állást foglalt a kisbbségek és menekültek elnyomtatása és üldözése ellen. A határozat felszólítja az amerikai kormányt, hogy mint a multban, úgy a jövőben is tanúsítson nagyielkü vendégszeretetet a honatlanokkal szemben. A szellemi szabadság és a demokrácia megvédésére alakult szövetség manifesztumot tett közzé, amelyben 2169 tanító és nevelő felhívást intéz a kollegáikhoz, hogy lépjenek be a fajgyűlölet elleni frontba, amelynek célja a demokráciát megvédeni a totális államok propagandájának veszedelmével szemben.

— A PALESTINAI CSAPATOK EGYRÉSÉT INDIÁBA SZALLITOTTAK. Haifa kikötőjében az „India alkirálya” nevű hajó fedélzetén 400 brit katona hagyta el Palesztinát, tiszteikkel együtt, hogy Indiában szálljanak partra. Néhány héttel ezelőtt a katonaság egy részét Egyiptomba vitték Haifán keresztül, ami arra mutat, hogy dacára a nyugtalanságnak, amely a Szentföldön érezhető, a brit kormány nem tart nagyobb katonai erők lekötését igénylő mozdulatoktól. Van elég katona ennek dacára arra, hogy minden egyes pontot a legerélyesebben biztosítsanak.

Az archőr döntő hatással bír a nő sorsára!

A zsiros, pattanásos archőr a legszebb női arcot is elcsúltítja és visszaszállítatóvá teszi.

„Sulfamyl-puder”
megszünteti az arc zsirosságát, elűnteti a pattanásokat és visszaadja az arc üdességét és bársonyosságát.

— ÜLDÖZIK A SZUDETAVIDEKROL PRAGÁBA MENEKULT ZSIDÓKAT. A szudeta-német területre kirendelt birodalmi kormánybiztos, Richter a napokban nyilatkozatot tett közzé, amelyekben többek között ezeket mondotta: „Számos zsidó iparos, akik az elmúlt szeptemberben a szudeta-vidékről Csehszlovákiaba tettek át tartózkodási helyüket, magukkal vittek nyersanyagot, géprészeket és vállalatok számlakönyveit. Ezek a zsidó polgárok felhivatnak, hogy ezeket az árukat, valamint üzleti könyveket és iratokat haladéktalanul adják vissza, mert különben a protektorátus területén házkutatásokat fognak ellenük elrendelni.” Hír szerint, egykori zsidó iparosokról, akik szeptember hónapjában elmenekültek a szudeta-vidékről, listákat készítettek a Gestapo nyomozásai alapján. A kormánybiztos felhívását e listák alapján adta ki.

— MEGERŐLTETŐ NAPI MUNKA UTAN csodásan üdít és frissít a valódi Diana sóborszesszel való bedörzsölés.

— HÁZASSÁG. A Bukarestben élő erdélyiek kereskedő-társadalmában közitszetben álló Steinberg Marcus bájos leánya Etelka, május 7-én esküdtött örök hűségét David Aurel memőneknek, a dr. M. Beck-uccai nagy zsinagógában. (Minden külön írtésítés helyett.)

— A NEMTORSZÁGI ZSIDÓ IPAR ARJASITASA BEFEJEZÖDÖTT. Berlini hivatalos jelentés szerint a németországi ipar arjásitása befejeződött. 1935 és 1938 között 4000 zsidó iparost kényszerítettek tevékenységük megszüntetésére. A német iparkamara egyik statisztikájából kitűnik, hogy január elsejével újabb 1500 zsidó iparos veszttette el megélhetési lehetőségét. Mig 1938 márciusában még 9538 zsidó műhely működött a birodalomban, ugyanazon év decemberében ez a szám 9822-re apadt. 1939 januárjától márciusáig a régi birodalomban 345 és Ausztriában 940 üzemet arjásítottak. A többi zsidó vállalat, amelyeket nem lehetett eladni, kénytelenek voltak a zsidóellenes bojkott következtében bezárni.

— JAHREITITABLA aluminiumból, izléses, tetszetős kivitelben 1 személyes lei 150, kétszemélyes lei 250. Megrendelésnél héber dátum közlendő **Boros papirkereskedés, Cluj.**

Ezüst

menorák, gyertyatartók, serlegek, evőeszközök, templomi kegyeszek bármily művészi kivitelben legolcsóbb árban.

Quártása és eladása:
„TACAMUL”
ezüstáru gyárban
CLUJ, Str. Gen. Neculcea No. 8.

Wasserstram Sándar:

Hogyan él és dolgozik a dunamenti magyar városok zsidósága?

Ersekujvár - Léva - Ipolyság - Nagysurány

Ersekujvár (május elején). A budapesti Karmel panzió elegáns ebédőjében előveszem a térképet és elhatározom, hogy végjáróm azokat a városokat, amelyek az összeomlott Csehszlovákiához tartoztak. Nem sokáig morfondírok magamban, hanem gyorsan határozok. Elvégre egy kicsit „ismerősök” közé megyek, ott vannak a „Né-pünk”-nek régi barátai, akik tizenegy év óta minden héten szívesen fogadták és ideje már, hogy személyesen is megismerkedjem velük. Különösen most, amikor történelmi események után vagyunk és ezek a csallóközi városok visszakerültek Magyarországhoz. Elhatároztam, hogy felkeresem ezeket a helyeket, megnézem, hogy mit csinálnak régi barátaink és ami utazásom másik és főcélja volt, megnézem, hogy miképen élnek ott a zsidó testvéreink, hogy hirt adjunk róluk és tanulmányozzam helyzetüket.

Első hely: Ersekujvár. A vonatablakból ezen a vidéken százával látni azokat a kis betonvárakat, amelyek a régi szlovák határon húzódtak végig és azt hivatva voltak védeni, de ma már anachronizmusként hatnak, hiszen a rengeteg pénz, beton és vas. hiába épült bele. Ezek a két-három méter hosszú ságu kis erődök méteres vastag vas és beton erődítmények voltak (állítólag mindenkébe 70 mézsa vasat építettek bele!) amelyeket nem is robbantottak szíjjel, hanem úgy hagynak, ahogy voltak. Csakhogy a lörésék körül nincsenek fegyverek, azokat már a német arzenalok örzik. (Hitler legutóbbi beszédeben mondotta, hogy Csehszlovákiában 2100 ágyút, 34.000 gépfegyvert, 1500 repülőgépet „szakmányoltak”).

Ezeknek a kis betonerődítményeknek a célja a multé már, erre felé nem érzik az izgalmat, amelyek hónapokon át feszítették az idegeket. Mindenki békésen jár-kei napi munkája után és beleélték magukat a régi-új impériumba. Hol van már Prága? A szlovák határ nem messzi innen, egész mást jelent, mint jelentett egy esztendővel ezelőtt.

ERSEKIJVÁR

Este érkeztem és amikor az autobus beérkezik a szálloda elé, megtudom, hogy „szoba nincs”. Sokáig kellett járnom, míg a vasútállomás mellett levő Fuchs-féle szálloda és kávéház főpincérének szíve „megesik” rajtam és saját szobáját adja át, hogy kihenjem magam. Természetesen a hajnali „leváltás” következett, vissza kellett adjam a szobát és így 5 órakor már talpon vagyok. Kinézek az ablakon és a szálloda bejáránál egy héber márványablát látok, amelynek héber felirata van. Kitűnik, hogy azt a

szálloda tulajdonosa, a vallásához ragaszkodó Fuchs ur csináltatta szülei emlékére. A táblán az áll, hogy apjának egy kis kunyhója állott ezen a helyen, amelynek helyére zsidó szorgalommal és szívóssággal sikerült neki ezt a diszes, emeletes hotelt és kávéházat építeni. A város centruma elég messzi esik szállodától, de nekivágot az utnak, amelyet nem is ismerek. De elvégre nem olyan nagy hely Ersekujvár, hogy ne tudnék azonnal orientálódni. A központban még a betonjárda szélső sárga kockái is bevezetnek. Az uton látom, hogy egy német nevű cég kirakatában nagy betűkkel a következő áll: „Ez keresztény üzlet!”

LATOGATAS DR. KLEIN ERNŐ FÖRABBIVAL

Ugy gondoltam, hogy első látogatásom régi ismerősömnek, a főrabbinak szól, aki Szatmárról származott el és messi földön tudja róla, hogy univerzális tudása mellett *kilenc nyelven is beszél*. Mivel kora reggel volt, gondoltam, hogy inkább illik a templomban felkeresni, mint otthonában. Elmegyek a templomba, amely régi évszázados sajátos építészetű stílusban épült zsinagóga. Itt találkozom a bécsi „Neu Welt” volt főszekeresztőjének, Strickernek öccsével, aki a talizánt fején áthuzva ájtatosan imádkozik. Magáról a lángelkú cionista vezetőfőrurol nem tudok meg semmit. Dachauba való elhurcolása óta, dacára, hogy szabadlábra helyezését kolportálták, semmi életjel róla. Ki tudja, mi történt ezzel a lángelkú zsidó férfival, akit ezeitig, immár két évized óta, a Cionista Világszervezet minden kongresszusán ott láttam...

A főrabbi nem ismer meg és tekintettel arra, hogy úgy láttam, nem megy azonnal hazá, hanem tovább időzik a templomban, elhatároztam, hogy lakásán keresem fel.

Amikor elmondottam neki, hogy már este ott voltam, szemrehányást tett, hogy miért nem kerestem fel a késő esti órákban. Amikor erre azt válaszoltam, hogy mégse illik egy idegen házba elmenni váratlanul, elmondotta, hogy épen előtte való este előadást tartott az ottani ifjúságnak és a késő éjszakai órákig tanult. Nem sablonos papszokás volt, amit ezután elmondott. A hitközsége anyagilag azért van súlyos helyzetben, mert túlméretezett iskolája van és ezért kell neki is lemondani jövedelmének egy részéről. De mert iskoláért hozza az adózatot, nem fáj annyira... Szívélyesen meghívott reggelire és közben igen érdekes héber levelet mutatott, amelyben a főrabbit számos hitközség meghívja rabbinak. Leg-

Csak a

GRAND HOTEL
LAFAYETTE-ben
lakjon Bucurestiben

Központi fekvés. Komfort. Olcsó. Otthonos.
CALEA VICTORIEI No. 11 - Telefon 3-3410

utóbbi meghívó és akceptáló levél Görögországból érkezett, annak Janina nevű városából. A meghívó gyönyörű héber nyelven íródott. A nyelvekkel nem volna semmi baj, mert dr. Klein Ernő főrabbi ismeri a héber, görög és spanyol nyelveket is. Különben is dr. Klein Ernő főrabbi nyelvészeti, aki kilenc nyelven beszél perfektül. *Tíz kötetre való nyelvészeti munkája van — kéziratban*. Korunk egyik legnagyobb filológusa a főrabbi, kinek azonban neve főleg csak a tudományág művelői között ismert világszerte. De tudják ezt laikusok is, — csak nem értik meg. Nehéz tudomány és csak olyan kiváló agy tudja ezeket feldolgozni, mint amilyen a főrabbié, akinek családja kiváló zsidó tudományos téren is, a „mi” Szatmárunkon. A főrabbi napokig lehetne eldiskurálni, de végre nekem sürgős a dolgom, mert még más látogatást is abszolválni akarok, így elmentem a hitközségi irodába is, ahol nagy rendet és kitűnő organizációt ismertem meg.

LATOGATAS A MASIK HITKÖZSÉGNEL

A konzervatívabb hitközség főrabjija Tigerman József, aki jesivát is tart fönn. Ennek a hitközségnek érdekessége, hogy jelenlegi elnöke, Quit Sámuel nyugdíjas met-szó, aki megkapja ugyan nyugdíját a központi nyugdíjszervezettől, de különben is gazdag ember, mert családja révén három üzlettel is rendelkezik. Ersekujvár zsidósága nagyon szorgalmas, a lakossággal jó viszonyt tart fenn, a zsidótörvény kihátásai a társadalmi érintkezésben nem nyilvánulnak meg, sőt vannak intellektuelljei, akik hatóság szolgálatban is vannak (még a régi impérium idejéből).

LEVA—IPOLYSÁG

Külön szárnyvonalon indultam el a másik két közeli zsidólakta város felé. Az egyik Léva. Ez a város, amelyet Levic-nek neveztek, nagy kereskedelmi göpönt volt a multban. Nagyon rendes vidéki város ez, a tipikus, — de különben nagyon rendes — kávéházával, ahol délutánokint találkozik a lakosság „szine-java”. Ma már tul vannak a pénzbecserelés nehézségein, amely bizonyos tekintetben drágulást idézett elő. De különben a kereskedelmi élet folyik tovább és lassankint normalizálódik az élet. Aránylag egy ilyen változást elég simán uszott meg ez a város is.

A városkának nincsen főrabjija, néhány évvel ezelőtt meghalt és annak általánosán tisztelt özvegye a boldogult Landesberg váradi főrabbi unokája: Lieberman Leona, nagy tudású férjének emléké azzal istápolja, hogy férjéhez méltóan jötekonvyodik és egy „Fillér-egylet”-et létesített, amely a szegényeket támogatja. Orvosnő leánya van, aki a változott viszonyok folytán — tengerentúrra igyekszik, hogy ott elhelyezkedjék. Fia, aki jönevü ügyvéd, az ügyvédi kamarai revízió folytán továbbra is üzleti hivatását — sajnos, — ez ma eredménynek számít, mert számos zsidó orvos és ügyvéd, sőt kereskedő is, ezen a vidéken erősen kitél gravitál és keresi a helyet, ahol elhelyezkedhetne tengerentúron, vagy más országokban.

Még lehangolabb volt ezen a téren.

Egészségét veszélyeztető **Nátház-Grippa-járvány** ismét sok betegséget idéz elő.
Védekezzen! Használja mosakodásánál állandóan a **Senlaslo** fertőtlenítő toalett-szappant, megóvja egészségét!

Amsterdam. — A provinciális választások során Maussert mérnök antiszemita páciárijája súlyos vereséget szenvedett. A párt összesen 159.872 szavazatot kapott, szemben a 171.137 szavazattal, amelyet 1937-ben könyvelt el. (1935-ben 294.956 szavazatot kapott). Ily módon 44 mandátumból 21-et vesztett el. A vereség következtében a négy szenátusi mandátumból is kénytelen lesz ketőről lemondani a jövő évben. — Egyedül az észak-hollandiai tartományban 10 zsidó jelöltet választottak meg, köztük A. Aschert, az amsterdami liberális zsidók vezérének és a hollandiai zsidó kongregáció elnökét.

Bombay. — A német birodalmi bank volt elnöke az indiai németek által tiszteltetésre rendezett fogadáson éles antiszemita beszédet tartott. Schacht kritizálta az indiai sajtót, amely látogatását nem a legszimpatikusabban fogadta. Ennek meggyarazata — mondotta Schacht, — hogy ez a sejtő a zsidók ellenőrzése alatt áll. Az őt megintertülő újságírókat hazug bűnösnek nevezte, akik bizonyára zsidók. Az igazság az, hogy az indiai sajtóban alig található zsidó.

Berlin. — A német közoktatásiügyi miniszter rendeletet bocsátott ki, amely kizárja a falvak iskoláiból a zsidó tanulókat. Így tehát ezeknek a tanulóknak a neveléséről a jövőben a zsidó közösségek kell gondoskodniuk. Ezzel egyidejűleg köztették, hogy a zsidó magánintézmények többé nem kötelesek szakképzetté válásukat okmányokat bemutatni. Az egyetlen hivatalos iratot, amellyel rendelkezniük kell, a Gestapo fogja kibocsátani.

Róma. — Az utolsó napokban újra megerősödött az olaszországi zsidóságra gyakorolt antiszemita nyomás. A hatóságok mindent megtesznek, hogy a zsidókat az ország gyors elhagyására kényszerítsék. A zsidók lakásainak rendőrségi ügynökök jelennek meg, akik felszólítják a zsidókat, hogy hagyják el az országot. A mostani akció különösen az ugynevezett Apollite-utveleket birtokosai ellen irányul, akiknek nemzetisége kétes. A kormány éveket ezeltől több, mint 800 személynek állított ki ilyen utlevelet, amelyekkel azonnal elhagyhatják az országot és ha egyik állam sem hajlandó őket befogadni, visszatérhetnek Olaszországba. Az utvelesekben nincs felüntetve a nemzetiség. Most közzétették az utvelekek tulajdonosainak, hogy a visszatérési klauzula többé nem érvényes.

Lausanne. — A bolíviai kormány értesítette a zsidó emigrációs szolgálatot, hogy május 3-tól kezdve hat hónapig nem vándorolhatnak be zsidók Bolíviába.

Bratislava. — A szlovák megszállás utáni bratislavai központja petíciót intézett a szlovák kormányhoz, amelyben arra kéri, hogy hatóságok uton tilták el a zsidók rituális végtetését. A kormány petícióra még nem felelt. — A bratislavai szlovák kormány eltiltotta három Amerikában megjelenő szlovák újságnak az országban való terjesztését. Ezek a lapok ugyanis kemény és határozott hangon ítélték el a szlovákiai antiszemita kilengéseket.

Prága. — Egy Prága környéki hegyi út fáira ismeretlen egyének hatalmas betűkkel cseh nyelven a következő feliratot másolták: „Vudce Rise Adolf Hitler”. Hitler, a német birodalom kancellárja. E felirat kezdőbetűi, amelyeket lemoshatatlan festékkel festettek, a „Vrah” szöveget adják, ami magyarul „gyilkos” jelent. E tüntetés kapcsán, amelynek értelmét minden bizonylan cselekedet, a Gestapo számos prágai zsidót tartóztatott le. — A protektorátus német hatóságai elkobozták Alex Beinnak a cionizmusról írott könyvét. A kiadót kötelezték, hogy szüntesse be a félig kész könyv nyomását.

London. — A nemzetközi antirasszista kongresszus július 21–23 között rendezi meg ezúttal világgongresszusát Londonban. Hatvanmillió ember képviselőitől 30 ország képviselői magát ezen a kongresszuson.

Tel-Aviv. — A palesztinai kormány Sir Harold A. MacMichael aldirásával rendeltetést közöl a tel-avivi közigazgatás és a tel-avivi zsidó hitközségek adminisztratív egyesítéséről. Tel-Aviv egyesített közigazgatási szervét ezennel hivatalosan „Tel-Avivi zsidó városvezetőség”-nek nevezik.

— **MÉGIS ANTISEMITA IRÁNYT VESZ FEL A LITVÁN KORMÁNY?** Litvánia zsidó lakossága között nagy nyugtalanságot szült az a tény, hogy Csernius gróf litván miniszterelnök, résztvett a „Versliniki” litván antiszemita ipari szövetség konferenciáján és beszédet mondott, amelyben azonosította magát a szövetség antiszemita célkitűzéseivel. A miniszterelnököt a konferencia díszelnökévé választották. Kivülre több magas állami tisztviselő és katonatiszt vett részt a konferencián, akiket beválasztottak annak díszelnökségébe. Csernius miniszterelnök üdvözlő beszédében kijelentette, hogy a kormányt ugyanazok az eszmények fűtik át, mint a „Versliniki” szövetséget, amely „Litvánia a litvánoké” felszólít arra, hogy megvalósítsa. Kötelességünk — mondotta szószó szerint a miniszterelnök, — litvánosítani városainkat azáltal, hogy helyet teremtünk a litván iparosoknak, kereskedőknek és kézműveseknek. A Versliniki szövetség kötelessége, hogy tovább haladjon a megkezdett úton. A kormány részéről kijelentem, hogy a szövetség birni fogja a kormány maradéktalan támogatását. A miniszterelnökön kívül a litván közelet több vezető egyénisége is felszólalt, így a litván kereskedelmi kamara elnöke, a hadügyminiszterium képviselője, az állami gazdasági hivatal igazgatója, akik mindannyian kihangsúlyozták, hogy ki kell szorítani az idegen elemeket a kereskedelemről és helyettük meg kell juttatni a származási litvánokat. — A konferencia több olyan határozatot fogadott el, amelynek zsidóellenes éle van. Zsidó körökben hangszólyozták, hogy a miniszterelnök magatartása egy olyan mozgalommal szemben, amely célja a zsidók maradéktalan kiszorítását azokkal az igéretekkel, amelyeket a miniszterelnök nemrégiben az őt felkereső zsidó küldöttség előtt tett.

— **ELEJGYEZES.** — Grünspan M. Wolf borsai nyakkereskedő leányát, Dorikát elvezette Stauber Gerson borsai rabbi fia, Beris. (M. k. é. h.)

— **ELJEGYZÉS.** Berfer Mancika Oradea és Fried Samu Szilágyosomlyó, jegyesek. (M. k. é. h.)

— **„CSALÓDTUNK AZ ANGOL KORMÁNYBAN”** — MONDTA BRODETZKY PROFESSZOR. Dél-London cionista szervezetének május elsején tartott sajtófogadásán beszédet mondott Selig Brodetszky professzor, a Jewish Agency politikai osztályának vezetője. Beszédében Brodetszky többek között ezeket mondta: — Minden okunk meg van a csalódásra és megdöbbenésre ama ténnyel szemben, hogy az angol kormány utolsó napokban, miközben jónak látta a zsidókat figyelmen kívül hagyni. Remélem, hogy a kormány végül is el fogja határozni a döntés elnapolását és a Palesztina-problémát nyugodni hagyja. Hiszen amugy is elég sokat mulasztott az elmúlt két esztendő során. Jobb, ha ezt a kérdést még elhanyagolja egy időre, mintha egy olyan döntést hoz, amely megsemmisíti azokat az ünnepélyes ígéreteket, amelyeket az angol kormány huszonkét esztendővel ezelőtt tett a zsidóság-nak. Az angol kormány nem vásárolhatja meg a zsidókkal szembeni igazságtalanság árán az arab nép barátságát. Bármí is történjen, el vagyunk szánva a zsidó nemzeti otthon felépítésének munkáját folytatni. A jelszót nem lehet politikai döntésekkel megsemmisíteni. Az ilyen döntések mulandók. A zsidó nemzeti otthon tulerős és túl mélyen begyökerezett Palesztina talajába, semhogy arab uralom alá lehetne vetni, vagy éppen séllel megsemmisíteni.

— **HALALRA ÍTELTEK KÉT ARAB TERRORISTÁT.** A jeruzsálemi katonai törvényszék halálra ítélte két arabot, akik Jeruzsálem óvárosában megölték egy angol rendőrt.

F-U-M-O-R

FURCSA PERESKEDEK.

R. Jehudához fűtt egy télen apa és fia furcsa perrel. Mindketen földhözragadt szegények és csak egy félkabituk van. Az apa azt vitatta, hogy a fia munkába megy, tehát őt illeti a kabát. Viszont a fiu azt vitatta, hogy az apa öreg, akinek jobban kell óvakodnia a hidegtől, tehát őt illeti a félkabát. „Jertek holnap, majd addig utánanézek a döntésnek” — felelt R. Jehuda. Másnap, mikor újra megjelentek a peres felek előtte, ányultott nekik egy félkabátot, amelyet közben szerzett és így szólt: „Mindkettőtöknek igazatok van...”

KÖVETKEZETESSÉG.

Reb Aron eladott egy vason búzát és előleget is vett fel rá. Közben a buza ára nagyon emelkedett, mire nem szállított. A fél felháborodva állított be hozzá és felmutatva a kötelevet, szállításra szólította fel. O azonban így szólt: — A buza ára nagyon felment, megbántam az üzletet. — Micsoda beszéd ez. — kiabálta az üzletfél — hiszen itt az irás! — Nézze, barátom — szólt — én egy következetes ember vagyok. Ha én egyszer azt mondom, hogy megbántam, akkor megbántam.

ALDOZATKÉSZ.

Sieml levelet ír vidékem lakó menyasszonyának: „...Magáért képes volnék mindenre. Átuszám az Óceánt, elmennék a vérpadra, beugranék a Niagara-zuhlatába...”

„U. I.: Vasárnap, ha nem fog esni az eső, okvetlenül leutazom magához.”

EGYKOR ÉS MOST.

Egykor ilyenkor tavasszal összejötték a kávéházi asztalnál a kedélyes családok, mint lehetett hallani? Ilyesmit, hogy Abbásia, St. Moritz, Semmerin, Kékes.

Most ilyenmit hall az ember: Kenya, Tanganyika, Buenos-Aires, Chile, Rhodézia.

A SZAKÉRTŐ.

A hítközség számára a metsző szokta a vágni-való borjút megvásárolni. Egyszer elvitte magát a vásárra egy kosztos böcherét is, mert ez azt mondta, hogy ő ért a borjúhoz. — A vásáron a metsző végigtapogatta a borjút és aztán így szólt: — Na nézd meg te is. — A böcher lehalott és végigtapogatta a borjúk alsó lábárait, úgy felentette ki, melyik jó, melyik nem jó. A metsző csodálkozva kérdezte meg: — Miért tapogattad te csak a borjú alsó lábárait meg? — Azért. — válaszolta a böcher — mert nekem nebiük utvis csak a mocsinát jut.

DOKTOR BLOCH.

Bloch doktorhoz, az egykori osztrák birodalmi svédországi főbírói képviselőjéhez egyik nap beültet egy politikai fórum zsidó és álmó levelet kért tőle a pénzügyminiszteriumhoz. A választó helyesen tudta megmagyarázni ügyes-bajos dolait, végül csak azt mondta: sojón nekem levelet a miniszterhez, ő már tudja miről van szó. — A képviselő erre a pénzügyminiszterium egyik ismerős osztályvezetőjéhez a következő levelet intézte: — E sorok áradósa, szegény, egyszerű galicizsidó folyamodik — nem tudom miért. Kérem sziveskedjék elintézni: Ön már tudja mit. — A zsidó néhány nap mulva visszakapja trafikcióját.

Schneider antiszemita képviselő egyszer dr Blochnak azt vetette a szemére: — Ön midá csak a zsidók fötulajdonosságáról beszél. Egyszer már sorolla fel a hibákat is. — Nem akarom Öntől elvenni a kényerét — válaszolta Bloch.

A CILINDER.

Dr Z. P. bécsi főbíró egyszer meghallgatta egy liberális rabbinak a prédikációját. A beszéd után a szónok, akin vadonatúj cilindert volt, megkérdezte: hogyan tetszett a szónoklat. — A prédikáció fénypontja — válaszolta Chajesz — az Ön cilindere volt.

CON ÉS ROSENFELD.

Heinrich Conried, a newyorki Metropolitán operai igazgatója előtt megjelent egy színes és bemutatkozott: — Nevem Rosen. — Hol hagyta el — kérdezte Conried — nevéből a feld szót? — Uganott, ahol igazgató ur, nevében a „ried” szót ismét megtalálja.

BUN DE IMPRIMAT.

„GRAFICA”, ORADEA

NÉPUNK

Director și Șefredactor: Wasserstrom Sándor

REVISTA EVREIASCĂ

Redactor responsabil: Leitner Zoltán

A tizparancsolat heroikája

Evezreddekel ezelőtt végigdübbögött az embervilág felett az ige hangja: ne legyenek neked idegen isteneid. Tünjenek el a bálványok a földről. „Bálványképek, melyek az eget és földet nem alkotják, pusztuljanak a föld színéről és az ég alól” — így kommentálja Jeremias a második ígét. Mi megértettük ezt a szótát és az ige hirdetői letünk. De az emberiség nem értette meg mind a mai napig. A szeretői Istené hátyait a gyűlöletet tették meg a legfőbb jónak és természetes következménye ennek, hogy az első nepet, amely a szeretetet hirdette — kergetik, üzik és le szeretnék seperi mindörökké a föld színéről.

Nincsen nagyobb kincs s mélyebb érték, mint a tizparancsolat. Az emberiség udve, kultúrája, társadalmi rendje, fejlődése nyugszik rajta. De az örökbecsű kötblaklat most nem az isteni harag igyekszik összetörni, hanem a gyarló ember. A „ne ülj” parancsának megszegésére készülődik a világ és mint-ha az isteni kötbla összetörés másik nagy tragédiája játszódna az akkor, amikor silány porhüvelybe bújított lények akarják a nagy mindenséget uraló nagy Alkotót lerántani a maguk alacsonyosságukhoz.

Az eskü szentségét sárba tiporják, a szülői iranti tisztelet kötelme az élet, a tulajdon, a becsület, az erkölcsi tisztaság, a család élet és az emberi boldogság oltalmát és szentségét „vita” tárgyaivá tételelt és népek hajtják ezeknek az eszméknek „reviziója”.

Aki az „ölj” primitív ösemeberi parancsot akarja újra uralkodóvá tenni, az nem tehet mást, mint meg is akarja fosztani az emberiséget az isteni hitteit, le akarja dönteni az erkölcsi lét pilléreit, ostromolja a gőgös ember az oltart, rombolja a templomot és az élet erkölcsi funamentumait.

Mi pedig még most is ott állunk megté-póztatlan, kétezer éves pusztai vándorlás után, manna nélkül és reménytelenül a Szináj tövéből és még mindég rendületlenül tekintünk fel a két kötblára s azok minden ígétjét életünkkel és vérünkkel, ezredépek igazságtalanságával, gyűlölködésével, üldözésével és magyival dacoló hűségünkkel megvédelmezzük. Nekünk szent és drága a Tóra, nekünk szent és drága az irás, nekünk létünk és életünk az isteni tanítás. Búszke öntudattal valljuk, hogy dacolni fog az idők jelenlegi viharával is és újra meg újra bebi-szonyítja, hogy örökkévaló és elpusztíthatatlan.

Alljunk újra a Szináj előtt és leborulunk a sok fenség láttára. S amott hivatog bennünket újra a Szentföld, amelyet nem hagyunk elvitatni tőlünk. Erezzük, hogy a szent sátor, amelyet görnyedt hátunkon cipe-

lünk évezredet óta, meg kell már végre a Szentföldön nyugodjék. Elvették tőlünk az aranyedényeket és kincseket, újabb Titusok vészomja dühög leletünk és mi a két kötblával allunk itt, mint egyetlen olohelet-len kincsünkkel és meghódíthatatlan várunkkal. Kétezer éve nem értene meg bennünk az egymásra következő nemzedékek. S ma talán még kevésbé, mint egykor.

Csüggedten mondunk le arról a misszióról, hogy a jót, a nemesit, a tizparancsolat szinajai igazságait igyekezzünk beleplántálni az emberiségbe. Sokszor úgy érezzük, hogy még azok a vallások sem tudnak uralni tenni az ösemeberi gonoszsgon, amelyek alvették

Az ország zsidó lakosságának bekapcsolódása az alkotmányos életbe

Az utóbbi napokban több ünnepet felt meg a huszmillió ország lakossága fajra, feltekezre és származásra való különbség nélkül. Minden egyes állampolgár, aki egy konszolidált ország ritmikuss munkájának részese, nap mint nap érzi azt a jótékony erőt, amely vigyáz fölötte, azt a Felséges kezét, amely atyai jóssággal örködik minden alattvalójának élete felett és annak az erélyes és céltudatos kormányának intézkedéseit, amelyek radikálisan és gyorsan viszik előbbre ezt a gazdag nagy országot a nyugateurópai konszolidáció útjára.

Május kilencedikén nagy fényvel ünnepelte az ország a nagy I. Károly királynak százeves születési évfordulóját és az ország több pontján újabb szobrait leplezték le a nagy uralkodónak. Május 10-én az egyesülés ünnepe volt, amelyben résztvett a romániai nyolcszázötvenzsidó zsidóság is alattvalói hűségének minden jelével és a hála érzésével. Az ünnepek során elkövetkezett a május 18-iki Hősök napja is, amikor az ország védelmében elesett csaknem egymilliónyi hősi halott kegyeltes emléket üli meg az ország. Ebből is kivette részét a zsidóság, hiszen neki is voltak hősi halottai, akik életüket — leg-főbb javukat — áldozták a haza oltárán.

Az ünneplések közötti hétköznapok munkája sem mentes azonban bizonyos emelkedett hangulattól, amikor a tavaszi nyugtalan napok után ujult erővel indul neki az

vallásunk eme fundamentumát. Az ember lelke nem fejlődött és ösemeberi primitívességében leledzik, a „technika” föllénye és istenítése ellenére. Ezért szeretnénk már elhagyni a meddő küzdelmek tereit és visszajutni újra a Jordán partjára. Csak ahhoz volna elég erőnk és adna lehetőségét a milliárdnyi ember, hogy újra hirdethessük régi vérrel szentelt földünkön az Igét. Az emberiség nem ért meg bennünket. Nem akar, vagy nem tud? E pillanatban teljesen mindegy már. Csak az döbbenetes, hogy rettentően sokan és sokat szenvedünk.

Bekészönt újra a Mattan Tóra ünnepe és mi magasztos érzelmekkel ünnepejük a tizparancsolatot, amely az Onajchi első szavával az isteni Enhez fűzi a mi ünneket és vég-ső szavával, leréecho, felebarátunkhoz, embertársunkhoz fűz bennünket. De nem értenek meg bennünket, sem az Onajchi fonségét, sem a „leréecho” magasságát. Ezért kérjük az Urat, hogy adja legalább újra vissza országunkat, hogy tengernyi családás után végre megpihenhessünk!

ország a további építő munkája. Öfelsége az új választási törvény kihirdetésével egyidejűleg gondoskodott arról is, hogy a zsidó választók is szavazhassanak. Minden egyes harminc évet betöltött román zsidó állampolgár gyakorolhatja szavazati jogát és az erdélyi zsidóság tízezeret lelkesen mentek a megfelelő hivatali helységekre, hogy felvétessenek a szavazói listába, mert érzik és tudják, hogy állampolgári kötelességüknek eleget kell tegyenek őszinte lelkesedéssel, elvégre a janus 7-én megválasztandó parlament és szenátus olyan alkotmányjogi szerv lesz, amely minden polgárra áldólag fogja kiterjeszteni munkásságát és alkotó tevékenységét. Május 2-ig tart az összeírás és ezuttal kell kérjük az erdélyi zsidó testvéreket, hogy tegyenek eleget feltétlenül ebbeli kötelességüknek. Jelenjenek meg fenti időpontig az illetékes hatóságok előtt és vételessé fel magukat a választói listába. Allamérdek és a zsidóság érdeke is, hogy eleget tegyünk a felhívásnak. Mindenki igazolhatja magát revidált állampolgársági okmányával. Nők is menjenek jelentkezni, akik betöltötték harmincadik életévüket és valamilyen foglalkozást üznek, vagy háztartásukat vezetik.

A parlament és szenátus munkája új áldásos korszakot jelent majd az ország életében és a zsidóság is vegye ki részét abból, amit a törvény számára előír és amely az ország jövőjét még hathatósabban biztosítani fogja.